

De mens van 2050

Verhalenbundel

Stichting
Toekomstbeeld
der Techniek

Over dit document

In het kader van de toekomstverkenning *De mens van 2050* heeft STT in het voorjaar van 2016 een sciencefiction verhalenwedstrijd georganiseerd.

Iedereen mocht meedoen aan de wedstrijd. Belangrijkste inhoudelijke voorwaarden waren dat de verhalen moesten gaan over één of meer mensen; dat de verhalen zich moesten afspelen in het jaar 2050; en dat ze iets te maken moesten hebben met één of meer van de thema's die centraal stonden in het project (o.a. werk, opleiding en gezondheid).

Daarnaast moesten de verhalen nadrukkelijk *sciencefiction* zijn, en geen *fantasy*. Dat wil zeggen: wetenschappelijke ontwikkelingen mochten (extreem ver) zijn doorgetrokken, maar feiten mochten niet worden omgebogen (de aarde draait om de zon en niet andersom, etc). Grote maatschappelijke veranderingen mochten worden verondersteld, maar moesten wel worden verklaard.

In totaal heeft STT 100 verhalen ontvangen. Deze publicatie bevat de 20 verhalen die door de stuurgroep van het project en de projectmedewerkers zijn geselecteerd voor verdere beoordeling door de vakjury.

Meer informatie over de toekomstverkenning en overige resultaten zijn te vinden op:

<http://stt.nl/project/de-mens-van-2050/>.

© 2016, Stichting Toekomstbeeld der Techniek, Den Haag

Deze publicatie wordt auteursrechtelijk beschermd zoals vastgelegd onder de Creative Commons Naamsvermelding Niet Commercieel-Geen Afgeleide Werken 3.0 Unported licentie. U kunt dit werk toeschrijven aan: Stichting Toekomstbeeld der Techniek / Ellen Willemse, 2016. Voor de volledige tekst van de licentie, zie www.creativecommons.org/-licenses/by-nc-nd/3.0/nl/

Inhoudsopgave

Etappe 13 – Jorrit de Klerk	4
De Wolf van AgriCity – Arjan van den Haak	7
Annie – Inge Hulsker	10
Moederliefde – Tom Schoonbaert	12
Rakker – Johan Klein Haneveld	14
Verbinding verbroken – Anke van der Meer	16
Zuiver – Gert-Jan van den Bemd	18
Kijk het nog maar even aan – Heleen Croonen	20
Logica van het geluk – Koen Romeijn	22
Echo – Ditty van Drenth	24
Sanders arbeidervangingsrobot – Django Mathijssen & Anaïd Haen	27
Ontchippen – Annette Akkerman	29
De nieuweling – Debby Willems	31
Het huis op de heuvel – Johan Klein Haneveld	33
De slotracebaan – Jan Peter Haagsman	35
En de kwallen glanzend als parels in het maanlicht – Tais Teng	37
Hartelijke geborgenheid – Debora Degreef	40
Perfectie – Els Mertens	42
De planeet van de hemel – Trudy van Rooij	44
Pick-up – Iane Myre	46

Etappe 13

Door Jorrit de Klerk

“Volgers, welkom bij de dertiende etappe van deze Tour op een zonovergoten donderdag 14 juli 2050. Een dag waarop wellicht geschiedenis wordt gemaakt. Ik zit hier samen met Sandra Neky--bij ons allemaal bekend als drievoudig winnaar van de *Tour Feminin*.”

“Hallo, volgers. Fijn dat ik vandaag bij je aan mag schuiven, Bart, hier bij de finishlijn bovenop de Alpe d’Huez.”

“Daar zijn wij heel gelukkig mee, Sandra. Vertel, wat kunnen we vandaag verwachten? Het is *Quatorze Juillet* en dat betekent dat de Franse renners voor een etappezege willen gaan. Welke renners moeten onze volgers in de gaten houden en met wie, denk jij, kunnen ze het beste meerijden in de *senseride*?”

“Bart, natuurlijk moet ik mijn landgenoten een hart onder de riem steken en ik hoop dat veel van de volgers mee willen rijden met de Fransen. Zij kunnen een overwinning goed gebruiken, want na twaalf dagen koers staan de Franse renners nog met lege handen. Ik verwacht zeker vuurwerk en heb een lijst met interessante renners op de site gezet.”

“Maar laten we eerlijk zijn, Sandra; zijn er eigenlijk wel mogelijkheden voor andere renners? Veel volgers zijn reuze benieuwd of de grote verrassing van deze Tour, de Engelse Michael “*Wonderboy*” Hyams, vandaag definitief de Tour in zijn voordeel zal beslissen bij de beklimming van de Alpe.”

“Inderdaad, Bart, ik geef het toe. *Wonderboy* zou vandaag definitief het klassement kunnen maken. Ongelofelijk. Op de 13^e dag van de Tour, die ook dit jaar, na veel protest, weer geen rustdag kende, staat Hyams de *Wonderboy* ondanks de afgelopen loodzware dagen al op zes minuten voorsprong op de nummer twee. Dat is nog nooit vertoond.”

“En dan vandaag een bergrit die finisht bergop. De Alpe is voor velen trouwens nog steeds de Nederlandse berg, alhoewel we meer dan drie decennia terug in de tijd moeten voor de laatste Nederlandse overwinning.”

“Waren er toen al *senserides*, Bart?”

“Nee, toen deden we het nog gewoon op de ouderwetse manier en volgden we de etappe alleen nog met externe camera’s.”

“Dat was een hele saaie tijd.”

“Zeker, Sandra.”

“...en nu begint het echt. Precies op de helft van de etappe gaan we de *Col de la Croix de Fer* op.”

“Ik zie het Engelse team, met Hyams, naar voren rijden!”

“Ondertussen zitten al drie miljoen van onze volgers in de *senseride* van *Wonderboy*. Ik kan het niet laten, Sandra, ik moet ook even overschakelen naar Hyams...”

“Dat begrijp ik, Bart.”

“Ik snap dat onze volgers dit willen meemaken. Het ritme van zijn benen. De kracht. Zijn ademhaling lijkt hij nog geheel onder controle te hebben. Ik schakel over naar de achterkant van deze ontsnapping. De Nederlander Sietzema hangt achter in de kopgroep. Oei. Au.”

“Bart, ik zie het op het scherm. De Vries zit ver in het rood.”

“Ja, dat voel ik, Sandra. Toch jammer dat we nog niet zijn gedachten kunnen meebeleven.”

“Wat een afdaling! Ondertussen zijn er meer dan zeven miljoen volgers in Hyams’ *senseride*. Financieel legt hem dat geen windeieren. Op dit moment verdient hij circa zestig euro per seconde.”

“Sandra, ik ga je het toch vragen. De ongelofelijke prestatie van Hyams. Er is discussie.”

“Klopt. Maar er is geen enkel bewijs. Dopinggebruik is al bijna net zo lang uit het wielrennen gebannen als de laatste Nederlandse etappewinst, Bart.”

“Bedankt, Sandra, dat je mij daar aan herinnert. Inderdaad, *Wonderboy* is continu onder controle. Zelfs op dit moment kunnen we zijn bloedwaardes en zuurstofopname op het scherm zien. Maar je weet waar ik op doel.”

“Ja, Bart. De geruchten rondom DNA-aanpassing.”

“Die onherkenbaar zijn.”

“Ik geloof dat Hyams bij een groep sporters hoort die het geluk hebben zowel fysiek als mentaal het talent hebben om deze wedstrijd te kunnen winnen. En het nog grotere geluk om op jonge leeftijd te zijn ontdekt.”

“Op zevenjarige leeftijd heeft de eerste *crowdfunding* voor het talent Hyams al miljoenen opgeleverd.”

“Tegenwoordig weten we supersnel talenten te herkennen. Door deze maximale ondersteuning kan hij deze prestaties neerzetten. Dat er sprake is van DNA-doping kan ik niet geloven.”

“Want?”

“Bart, dat zou betekenen dat Hyams al voor zijn geboorte is gemanipuleerd. Dan zou hij zijn *gecreëerd* voor wielrennen. En ik kan me niet indenken dat er ouders zijn die dat hun kind zouden aandoen.”

“Misschien voor zestig euro per seconde?”

“Wij moeten ons op de sportieve prestaties richten en niet op aannames, Bart.”

“En daar gaat Hyams! We zijn nog maar tien meter de Alpe op en daar gaat *Wonderboy*.”

“Bart, kijk! Vinci en Miéscocz kunnen niet volgen. Ze hebben de hele tijd als een elastiekje achter Hyams gehangen, maar nu wordt de spanning te groot en staat het op breken. Kijk dat tempo. Dat ritme. Ongelofelijk.”

“Het is bovenmenselijk, Bart.”

“Mensen, volg dit. Volg. Ga mee met deze historische gebeurtenis. Ik weet dat ik dat niet mag zeggen, maar dit is ongehoord.”

“Meer dan twintig miljoen bijrijders heeft Hyams in zijn *senseride*. Mensen die zijn kracht *nu* kunnen voelen, de wind over zijn gezicht, zijn zweet ruiken, het gegil langs de kant horen.”

“Fantastisch!”

“Kijk zijn hartslag. Alsof hij nog op het vlakke rijdt...”

“Daar gaat Vinci, Bart! Vinci heeft nog ergens energie gevonden en springt achter Hyams aan.”

“Hyams had twintig meter voorsprong maar Vinci wil niet opgeven. Nog anderhalve week Tour, het hoeft niet over te zijn!”

“Veel volgers schakelen over naar Vinci’s *senseride*. Ze willen *voelen* of de Italiaan in de buurt kan komen. Kan *Wonderboy* nog een wonder bewerkstelligen?”

“Bocht zeven! De Nederlandse bocht. En Vinci zit nog steeds in het wiel van *Wonderboy*. Gaat Hyams het redden? Ik duik zijn *senseride* in.”

“Vinci geeft alles. Toch weet ik niet of hij het volhoudt, Bart.”

“En... Ja, *Wonderboy does it again!* Hij versnelt op het moment dat de oranje rookpotten van de Nederlandse fans ontploffen.”

“Bart, de *senserides* van beide rijders zitten bomvol. Ik begrijp dat de *senseride* servers het niet meer trekken. Mochten volgers niet kunnen inloggen; kijk via de externe camera’s.”

“Ik blijf in de *senseride* van Hyams, Sandra. Ik...”

“Bart, ik zie nu, voor de eerste keer, toch onregelmatigheden in het ritme van *Wonderboy*. Zijn hartslag...”

“Au.”

“Gaat het, Bart. Hoe is de *senseride*? Hoe is het vanuit het standpunt van Hyams?”

“Ik weet het niet, Sandra. Het voelt... Au... het voelt niet...”

“Oh mijn God, dit kan niet goedgaan. Het ritme van Hyams gaat plots als een dolle tekeer. Dit kan niet... Zijn hartslag is ver boven de 250...”

“Sandra...”

“Volgers die niet zijn ingelogd, probeer niet meer in de servers te komen. Niet meer proberen in te loggen! De bandbreedte is nodig voor andere zaken. De dokterswagen moet...”

“Argh...”

“300. Mijn God. Kan een hart zo snel... Dat kan toch niet... Bart, ik denk...”

“Nee.”

“Ik... Hij valt. Hyams valt. Hij schokt. De menigte oranje toeschouwers duikt achteruit. Mensen gillen. Hyams ligt... Oh mijn God. Ik zie bloed. Waar komt het... Het stroomt uit zijn mond... Het lijkt... Verdomme, zijn ritme is weg... Hij is... Zijn borstkas... Alles is... Het lijkt verdomme wel of zijn hart is ontploft... Het bloed, rood, oranje... Bart, Bart...”

“...”

“Mensen, zit u nog in de *senserides*? U moet nu...”

—Verbinding verbroken. Onze excuses. *Senseride, experience everything*—

De Wolf van AgriCity

Door Arjan van den Haak

Roelf raakte gewend aan de zwerm vliegende camerabots, de zwaailichten, de aanwezige agenten en de gereedstaande ambulance wanneer hij aan het werk ging. Waar hij maar niet aan wende, was de stoïcijnse nuchterheid van de boeren die hem belden.

Zijn autonome Tesla bestelwagen stuurde geruisloos over de grotendeels verlaten snelweg en Roelf bewonderde de New York-achtige skyline van de Drentse AgriCity. Tientallen wolkenkrabbers, die allemaal leken op ouderwetse parkeergarages van vloer boven vloer met daartussen muur- en raamloze etages, leken om het hardst te strijden welke de meeste schapenwolken kon scheren. Tussen de etagevloeren door golfdde zichtbaar de gewassen heen en weer in de zachte bries van het rustige lenteweer. Zijn blik dwaalde naar de hoogste toren, Toren 23 van firma J. de Jongh en zn. Hij kwam er vaker, meestal voor spoedbevallingen, en onlangs omdat een vosje de derde verdieping had weten te bereiken. Duizenden scharrelkippen kregen de schrik van hun leven en als de verdieping niet was afgesloten geweest met gaas, waren ze als een stel lemmingen de rand over gekukeld, en ruim tien meter naar beneden gestort. De vos had er drie te grazen genomen, voordat Roelf hem wist te vangen en thuis in Amsterdam weer vrijliet.

Terwijl zijn bestelbus de eerste wolkenkrabber passeerde – een overheidstoren met gewassen voor medische doeleinden, zwaarbewaakt vanwege de hennep – controleerde hij zijn parachute op veiligheid. Al was het ding geen echte vereiste voor zijn werk als dierenarts, in het jaar 2050 waren image en entertainment alles.

Hij haalde de cambot van de oplader, activeerde hem en draaide vervolgens het autoraam open en liet de cambot buiten los. Onmiddellijk vloog het ding, een grijze bol met lens, als een aanhankelijke mus achter de bestelwagen aan. De cambot zou niet meer dan twintig meter van zijn zijde wijken, zolang hij de ontvanger in zijn jaszak hield.

'Start live transmissie,' beval hij de boordcomputer en op het dashboardscherm zag hij direct live beelden van zijn bestelwagen die AgriCity inreed. De kijkcijfers die op zijn bedrijfsapp werden bijgehouden liepen snel op.

De bestelwagen minderde vaart en parkeerde vlak voor de politieafzetting. Roelf opende met een druk op de knop de zware zijdeur en stapte uit. Onmiddellijk steeg er een luid applaus en gejoel op uit de grote groep mensen die op de melding was afgekomen. Roelf herkende veel van hen; loyale volgers van zijn belevenissen als 'Basejumper PetVet' in AgriCity. Hij stak even zijn hand op (nog meer gejoel), terwijl cambots boven zijn hoofd zwermden, zoemden en flitsten en hij zeker wist dat hij voorpagina's haalde vandaag.

Hij pakte zijn parachute, gespte hem op zijn rug en vervolgens pakte hij zijn verdovingsgeweer en heuptas met EHBO-attributen.

Vanaf de voet van de toren kwam boer Jens de Jongh, de 'zn' uit de naam van het bedrijf, naar hem toegelopen.

'Goeiemorgn', zei Jens met zijn zwaar Drentse accent.

'Goedemorgen Jens,' antwoordde Roelf. 'Is het weer hommeles in de stad?'

'Noh, breek me de bek nie opn,' antwoordde Jens. Zijn blauwe overall en zijn gele klompen staken antiek af tegen de technische vooruitgang die AgriCity vertegenwoordigde. Roelf kon zich nog herinneren dat juist types als Jens op het platteland woonden en de meerderheid van de niet-klompdragende steden bevolkten. Het was nog niet eens zo lang geleden, maar gevoelsmatig behoorde die tijd tot de middeleeuwen: de era vóór de verticale landbouw, toen mensen zich nog lieten opstapelen in kleine flatjes, terwijl het koren, de maïs en het vee genoten van eindeloze vlaktes. Idioot dat de mens dat zolang had uitgehouden, bedacht Roelf.

'Wat scheelt eraan? Weer een vosje?'

Jens keek hem bijna schamper aan.

'n Vosje? Dat had ge mogt dromen. Niks geen vosje. 't Is een greuter beest. Gezien de kleur zou'k zeggen dat het om 'n wolf gaet.'

Roelf keek Jens verstrakt aan.

'Een wolf?' herhaalde hij en direct steeg er een opgewonden gemompel om hen heen op, want het publiek kon van de conversatie tussen hun beiden live meegenieten en het woord 'wolf' liet de spanning meteen oplopen.

'Wanneer ga je je beveiliging eens updaten?'

Jens haalde zijn schouders op.

'Hoe hoog zit 'ie?' vroeg Roelf.

'Nou, 't ben geen bangerik. 't Beest ben naer de dertigste verdieping geklommen.'

'Wat groeit daar?'

'Groein?' Jens lachte schaterend. 'Niks groein, m'n jong. 't Ben een wolf tussn de schaepn.'

'Schapen?' herhaalde Roelf. 'Het is meer dan honderd meter. Waarom heb je die beesten zo hoog staan?'

'Noh, dan kennn ze 'n bietje van 't uitzicht genietn, toch? Zijn schaepn dol op.'

De dienstdoende hoofdagent was inmiddels bij hen komen staan. Hij stak zijn hand uit naar Roelf die hem schudde.

'Goed je weer te zien, Roelf. We hebben de straten rondom het gebouw afgezet, dus je kunt aan alle kanten naar beneden springen.'

'Fijn Eduard', antwoordde Roelf. 'Zend jij ook uit?'

De agent schudde zijn hoofd.

'Cambot kaduuk.'

'Ik stuur je wel een samenvatting.'

'Dank.'

Ze liepen naar de lift van het gebouw.

'Ga je mee naar boven?' vroeg Roelf aan Jens.

'Mee? Neuh, 'k ben niet zo dol op wolven. Maar een tip. Het bennn dan wel kloonschaepn, ze haaien allen wel een eign karaktertje. Sommign kunnn dus agressief reagern.'

'Just another day at the office. Zie je zo, Jens.'

'Succes m'n jong.'

Roelf stapte in de lift en zag op het schermpje van zijn smartwatch dat zijn cambot buiten met de lift meestegg. Vlak voor de deuren opengingen laadde hij het verdovingsgeweer door en voelde zijn hartslag versnellen. Met een ping liet de lift weten dat hij op de dertigste was aangekomen en hij haalde diep adem toen de deuren open gleden. Meteen hield hij zijn geweer in de aanslag terwijl de cambot om hem heen cirkelde.

De uv-lampen die boven het felgroene genetisch gemanipuleerde snelgroeigras aan het plafond hingen, waren uitgezet of kapot. Roelfs aandacht was gericht op de schapen, die eigenaardig gedrag toonden voor opgejaagde dieren. Met een stoïcijnse kalmte stonden ze te grazen of lagen op de grond en genoten in alle rust van het uitzicht over AgriCity. En zodra Roelf de wolf zag, begon hij te grinniken en liet zijn geweer zakken. Hij zuchtte en schudde zijn hoofd.

'Alles goed Jamie?'

De wolf, die rustig in de kudde had gezeten, kwam overeind op twee benen en een grote grijns verscheen onder de wolvenkop vandaan. Pas toen zag Roelf die andere cambot zweven.

'Heb ik je te pakken of niet?' riep de vijftienjarige jongen, Roelfs grootste fan en tegelijkertijd zelf vlogger van een practical joke-station.

'Je weet dat jij de rekening krijgt, hè?'

Jamie haalde zijn schouders op en wees naar zijn cambot.

'En ik durf te wedden dat ik meer views heb dan jij, als ik de video straks upload.'

Roelf glimlachte, klapte het geweer in en hing het aan zijn riem.

'Ga je met mij mee naar beneden?'

'Mag dat?'

Ze liepen naar de rand van het gebouw. Roelf gespte de jongen aan zich vast, waarna ze op de omheining klommen. Hij hoorde Jamie slikken bij het zien van de afgrond.

'Dit is best hoog.'

Roelf klopte de jongen op zijn schouder.

'Zwai maar even naar de camera's.'

Annie

Door Inge Hulsker

'Hoi, mam. Ben je er klaar voor?' Marjolein komt binnen en geeft haar een zoen. Ria zit al met haar jas aan klaar.

'Ja, hoor,' ze komt langzaam overeind. 'Annie zei al dat je eraan kwam. Ze had gelijk, zoals altijd.' 'Annie weet alles,' zegt Marjolein tegelijk met haar. Ria zegt dat altijd. Het is ook zo. Haar dochter is heel consequent in het bijhouden van Ria's agenda. Zoals vandaag. Het is nu kwart voor twee. Annie, de zorgrobot, liet Ria om half twee weten dat ze zo opgehaald wordt door Marjolein voor de verjaardag van hun nicht. Het geeft Ria veel rust. Onthouden gaat niet meer zo goed. Nu haar man er niet meer is, mist ze ook zijn geheugen. En door haar slechte ogen is in een agenda kijken ook steeds lastiger. Ria was elke keer uit haar doen als ze 'plotseling' werd opgehaald voor een uitje of een doktersbezoek. Sinds Annie haar van te voren waarschuwt, zit ze altijd rustig klaar.

'Dag, Annie,' zegt Ria voor ze de deur uitgaat. De lamp bij de tafel, die aanstond ook al is het midden op de dag, springt uit. Ze weten dat ook de thermostaat laag wordt gedraaid en de deur op slot.

'Gefeliciteerd met je veertigste verjaardag!' roept Marjolein uit terwijl ze haar nicht Day twee zoenen geeft.

'Dank je wel. Fijn dat je ook bent gekomen, tante Ria.' Day hangt hun jassen weg en neemt ze mee de huiskamer in, waar al meer familieleden taart zitten te eten.

'Natuurlijk, ik wil zo'n mooi jubileumjaar niet missen. Je wordt maar één keer veertig. Heb je al plannen voor je tweede carrière?'

Day's gezicht betreft. Haar broer Finn schiet in de lach. 'Je bent pas de vijfde die dat vraagt.'

'Oh jee, gevoelig onderwerp?'

Day zucht. 'Het is zo moeilijk kiezen.'

'Nou ja, je hoeft niet te kiezen. Je kan ook gewoon juf blijven. In mijn tijd deed iedereen dat hoor, na het studeren een werkveld kiezen en daar gewoon veertig jaar in blijven werken.'

'Ja, maar, mam,' protesteert Marjolein. 'Jij ben op je 62ste met pensioen gegaan. En de laatste acht jaar had je een hekel aan je werk.'

Ria knikt. 'Ik had het geen dag langer willen doen. In mijn tijd was het gewoon geen optie om nog iets heel nieuws te gaan studeren.'

'In elk geval,' Marjolein richt zich weer tot Day, 'heb je nog alle tijd. Ik ben ook pas op mijn 46ste overgestapt. Je hoeft echt niks te overhaasten.'

'Dat dacht ik ook,' zegt Day met een frons. 'Maar de tijd vliegt altijd zo, hè? Ik ben ineens al veertig! Voor je het weet staan de kinderen een zorgrobot voor me uit te zoeken.'

Ze schiet in de lach met een blik op haar kinderen, die op de grond met lego zitten te spelen.

'Dat duurt nog wel een tijdje, hoor,' stelt Marjolein haar gerust.

'En tegen die tijd ben je hartstikke blij met je Annie,' vult Ria aan.

'Heet die van jou Annie?'

'Ja, dat klinkt wel gezellig toch? Piet noemde haar altijd 'juffrouw Jansen'. Dat vond ik te afstandelijk. Gelukkig luistert ze naar allebei.'

'Raar eigenlijk dat iedereen zijn zorgrobot vrouwelijk vindt,' merkt Day op. 'Volgens mij kiest bijna niemand voor een mannenstem.'

'Ja, een beetje raar wel,' zegt Ria. 'Ik herinner me in het begin dat die robots zo gemaakt werden dat ze er als een klein vrouwtje uitzagen. In die tijd waren ouderen nogal bang van technologie. Ze probeerden de robots menselijk te maken. Maar mijn ouders moesten er alsnog niks van hebben, hoor. Eigenlijk zijn ze pas bij mijn generatie aangeslagen, hè? En ook pas sinds ze niet van die enge poppen maken, maar gewoon een kastje aan de muur met een stem. Veel beter.'

'Mevrouw,' klinkt de stem van Annie die avond. 'Het koffiezetapparaat staat nog aan.'

'Oh.' Ria loopt naar de keuken en zet het apparaat uit. 'Dank je, Annie.' Ze gaat weer zitten met het kopje koffie dat ze al half leeggedronken heeft. Ze zucht en staart uit het raam.

'Annie, zeg eens wat.'

'Hoe was uw dag?' vraagt Annie.

'Goed hoor, prima. Gezellig met de familie. Jammer om dan alleen thuis te komen, hè?'

'Vertelt u eens over Piet,' moedigt Annie haar aan.

Ria zwijgt een tijdje. Dan zegt ze: 'Vertel jij eens iets over Piet.'

Annie blijft even stil. Dan klinkt Ria's eigen stem uit de speaker van Annie. Ze vertelt een verhaal van toen de kinderen nog klein waren en ze met het gezin een dagje naar het strand gingen.

Ria knikt. Ze herinnert zich inderdaad weer hoe warm het die dag was en hoeveel plezier de kinderen hadden in de zee. Ze was vergeten dat ze dit verhaal aan Annie verteld had. Leuk om het weer te horen. Ze neemt zich meteen voor om vaker herinneringen met Annie te delen, zodra die in haar opkomen.

'Dankjewel, Annie. Heb je nog een verhaal?'

'Ik heb nog vierentwintig verhalen,' antwoordt Annie. 'Wilt u nog een verhaal over de kinderen?'

'Graag. Wacht, ik zet eerst nog een kopje koffie.'

'Neemt u meteen uw hartmedicijn in?'

'Oh ja, doe ik. Wacht even met het verhaal, hoor.'

'Ja hoor, rustig aan, ik wacht.'

Ria zet koffie, neemt haar medicijn en gaat met een verse kop koffie weer in haar leunstoel zitten.

'Oké. Ik heb m'n medicijnen genomen en het koffieapparaat uitgezet. Vertel maar.'

Moederliefde

Door Tom Schoonbaert

In het midden van de ruimte verscheen een wieg. Anna Koritsj haastte zich ernaar toe en sloeg haar hand voor haar mond. 'Is dit...?' begon ze.

'Ja,' antwoordde Simon Pilar. 'Het meisje is vier maanden oud.'

Anna stak haar hand uit. Het kind in de wieg kirde, en even leek ze met haar hand de begroeting van haar moeder te beantwoorden.

'Geen meisje,' zei Boris Koritsj. 'Dat hadden we duidelijk in onze aanvraag vermeld.'

Anna trok snel haar hand terug, haar blik bleef op de baby gericht. Het kind woelde en begon te huilen.

'Natuurlijk,' zei Simon. 'We wilden u gewoon alle opties aanbieden.' *Tweede script*, dacht hij. Het mentale bevel werd onmiddellijk opgevolgd. De wieg vervaagde, alleen een laatste kreet bleef even hangen voor ook die verdween. In de plaats van de wieg stond een kleuter. Blonde haren vielen tot halverwege zijn nek en zijn blauwe ogen straalden.

'Hoe oud is hij nu?' vroeg Boris.

'Vier,' zei Simon. Hij sprak tegen de man, maar zijn aandacht was op Anna gericht. *Zijn dat tranen?* In tegenstelling tot haar man leek zij geen moeite te hebben om haar emoties te uiten. *Interessant!*

'Hij heeft jouw ogen,' zei Anna. Ze wenkte naar haar man, maar Boris negeerde haar.

'Een beetje klein, zelfs voor die leeftijd.' Boris staaarde naar zijn zoon.

Simon knikte en activeerde een tweede hologram. Naast de kleuter verscheen een kluwen van informatie en grafieken. De jongen lachte en liep door het beeld heen.

Anna lachte met het kind mee, Boris fronste terwijl hij de gegevens voor hem bestudeerde.

'U had een aantal minimeisen,' zei Simon. 'We hebben de creatie van uw zoon op uw prioriteiten gebaseerd, en dat heeft helaas gevolgen.'

'Hoe bedoel je?' Terwijl zijn vrouw de aandacht van de jongen probeerde te krijgen, bleef Boris naar de data staren.

'Het hologram is interactief,' zei Simon. 'U mag gerust met het kind spelen.' Pas toen Anna naar haar zoon liep en met hem begon te praten, wendde hij zich weer tot Boris. *Zij is overtuigd, nu wordt het moeilijker!* 'Bij het samenstellen van het DNA hebben we ons gefocust op intelligentie en lichamelijke kracht. Op zich is dat geen probleem en hebben we nog genoeg speling om de secundaire elementen zo dicht mogelijk bij het doel te brengen.'

'Schat, kijk eens!'

Een lach verscheen op het gezicht van Boris toen hij snel naar zijn vrouw keek. Ze zat geknield op de grond, het jongetje zat op haar schoot en speelde met haar blonde haar.

Die lach is echt, dit komt goed. 'In het geval van uw zoon was de speling echter beperkt. We hebben offers moeten brengen, maar de afwijkingen zijn minimaal, ver binnen de wettelijke verplichting. Dat garandeer ik u! Laat het me u bewijzen.' Simon liep naar Anna, legde zijn hand op het hoofd van de jongen en zei: 'Tijd om op te groeien.'

De jongen stond op, boog naar zijn moeder, spreidde zijn armen en sprong in de lucht. De tiener die weer op de grond landde, boog opnieuw en kruiste zijn armen.

Simon voelde een steek van trots toen hij de zelfverzekerde blik in de ogen van de tiener zag. *Een prachtresultaat, al zeg ik het zelf.*

Anna kwam naast hem staan. 'Prachtig,' zei ze. Ze liep om het hologram heen, streek met haar vingertoppen over de rug van de tiener. 'Hij lijkt als twee druppels water op jou, schat.'

Niet goed! Simon zag de afkeurende frons op het gezicht van Boris. *Een misstap van me.* Hij stond te dicht bij de zoon, die gemakkelijk vijftien centimeter kleiner was dan hij. Zo benadrukte hij het probleem nog.

'Hij is nauwelijks groter dan zijn moeder,' zei Boris.

‘Zoals ik zei, we hebben concessies moeten doen...’

‘Waarom?’ onderbrak Boris hem.

De waarheid? Niet veel keuze. ‘Er was een probleem, heel klein, met het voorgelegde DNA. Toen we op alle vlakken het doel probeerden te bereiken, had dit erg negatieve gevolgen op mentaal vlak.’

‘Kon dat probleem niet opgelost worden?’ vroeg Anna. Ze stond naast haar man, greep zijn hand vast, maar bleef naar de tiener kijken.

‘Geld is het probleem niet,’ zei Boris. ‘En ik had de garantie gekregen dat dit bedrijf alle problemen aankon. Dat de wetgeving in dit land meer toeliet.’

‘Zelfs de wetenschap heeft zijn grenzen, we hebben volgens uw specificaties echt het beste resultaat behaald.’ Simon stak zijn hand op toen Boris iets wilde zeggen. ‘Maar er is nog een optie.’

‘Het meisje,’ zei Anna.

‘We hadden afgesproken dat we een jongen wilden.’

Anna slikte, balde toen haar vuisten en zei: ‘Nee, jij wilt een jongen. Ik wil een kind, Boris, een echt kind. Na alles wat we al meegemaakt hebben, alle mislukkingen...’

Simon voelde de onzekerheid bij Boris, de vastberadenheid van de moeder. *Nu of nooit, start project drie!*

De tienerjongen lachte hardop toen naast hem een jonge vrouw verscheen. Ze stak tien centimeter boven de jongeman naast haar uit, haar ogen straalden rust en zelfvertrouwen uit.

Simon liep naar haar toe. ‘Ze is in alle opzichten perfect, net zoals u vroeg.’ Hij pakte haar hand en gaf er een kus op. ‘Lenigheid, kracht, intelligentie, lengte, haarkleur, gezondheid, alles is optimaal.’

‘Net mijn moeder,’ zei Anna zachtjes. Ze streek langs de wang van haar dochter, deze keer stroomden de tranen over haar wangen.

Simon bleef op een afstand in stilte wachten. Zelfs toen Boris naar zijn vrouw liep en haar omhelsde, zei hij niets.

‘Ik ben het beu,’ zei Anna. ‘We wachten al zo lang, ik wil een kind.’

‘Dat weet ik, schat,’ zei Boris, ‘maar je verdient het beste. En daar moeten we onze tijd voor nemen. Er zijn nog andere landen, met nog meer vrijheden.’

Gefaald, verdomme. Simon schraapte zijn keel en zei: ‘U hoeft nu geen beslissing te nemen. Ik geef u alle data en hologrammen mee zodat u er thuis rustig over na kunt denken.’ Hij haalde een kubusje uit zijn borstzak en tikte erop. Beide tieners zwaaiden een laatste keer voor ze samensmolten en in het blokje verdwenen. Simon keek even weg toen Boris met een zakdoek de tranen van zijn vrouw weg depte. Hij voelde een steek van schaamte toen hij de ruwe emoties van het koppel zag, maar het vooruitzicht van zijn verkoopcommissie verjoeg dat gevoel snel.

‘Bedankt voor de uitleg,’ zei Boris terwijl hij het kubusje in ontvangst nam.

Het koppel maakte aanstalten om te vertrekken toen Anna vroeg: ‘U sprak over een probleem met ons DNA, hoe zit dat precies? Ik bedoel, wie heeft dat probleem?’

‘Dat is niet zo gemakkelijk om uit te leggen,’ zei Simon. ‘En het probleem was uitermate klein, alleen belemmerde het de creatie van een ideale zoon.’

Anna Koritsj knikte, pakte de hand van haar man vast en samen verlieten ze de kamer.

‘Dossier Koritsj, laatste aanvulling.’ Simon sprak hardop, in het besef dat alles opgenomen werd. ‘Afsluiting zonder gevolg is waarschijnlijk...’ Hij aarzelde. *Is dat zo?* Die blik in de ogen van Anna toen hij antwoordde, dat was vastberadenheid. En Boris hield van haar. ‘Laatste aanvulling, correctie. Dossier blijft open, tot nader bericht.’ Hij glimlachte. De liefde van een moeder was een oerkracht, ze kwamen nog terug. Gegarandeerd.

Rakker

Door Johan Klein Haneveld

Jacoline Beyer schraapte haar keel en boog zich voorover naar haar computerscherm. “Familie Winters.”

Ze leunde in haar stoel achterover. Van achter de deur klonk geschraap van het meubilair in de wachtkamer. Ze keek om zich heen, naar de bewegende afbeeldingen op de wanden van schattige kittens en trouwe labradors, naar de kast met stethoscopen, potten met jonge dieren op sterk water en een skelet van een huiskat. Zelf droeg ze een witte jas, met op haar borst de groene esculaap. Alles om de juiste uitstraling te hebben. Ze wuifde met haar hand en het licht in de ruimte werd wat minder fel, maar wel warmer, precies op het moment dat de deur open schoof.

Haar klanten kwamen binnen. Vader, moeder en dochter. De laatste had blonde vlechten en bezorgde blauwe ogen boven een met sproeten bespikkelde wipneus. Ze ging gekleed in een tuinbroek met een fonkelend bloemenpatroon, geheel in lijn met de laatste kindermode. In haar armen droeg ze een wit met bruin kooikershondje, duidelijk haar maatje. Ze keek pas op van haar huisdier toen Jacoline haar groette. Ze had een pruilmondje en leek moeite te moeten doen om niet te gaan huilen. “U kunt Rakker wel weer beter maken, toch?” vroeg ze, half fluisterend.

Jacoline knikte geruststellend. “Daar ben ik dierenarts voor.” Het hondje keek naar haar met trouwe bruine ogen. Er was zo op het oog niks mee mis. Ze wendde zich tot de ouders. “Waar kan ik jullie mee helpen? Zijn het dezelfde problemen als de vorige keer? Want die zouden niet meer moeten terugkomen.”

Meneer Winters keek even opzij naar zijn vrouw. Die knikte, nauwelijks waarneembaar. “Dat is het niet. Rakker beweegt weer net zo vrij als anders, en ligt niet meer opeens te trillen in zijn mand. Zijn ogen draaien ook niet meer plotseling weg.”

“Gelukkig”, zei Jacoline. “Het was een naar virus dat jullie te pakken hadden, maar we hebben het gelukkig weten te verwijderen.”

“Volgens Alia is Rakker echter sindsdien niet meer dezelfde.”

“Hij ziet er anders gezond uit”, zei Jacoline, terwijl ze haar wenkbrauwen fronste. Ze wenkte Alia.

“Zet hem eens op tafel voor me?”

Mevrouw Winters had het woord genomen. “Rakker is helemaal gezond, daar zijn we blij mee. Maar toen we thuiskwamen leek hij Alia niet meer te kennen. Hij moest helemaal opnieuw aan haar wennen. En hij doet niet meer de kunstjes die ze hem vroeger geleerd had. Ze is ontroostbaar.”

Alia was dicht bij Jacoline’s bureau komen staan. “Ik wil mijn eigen Rakker terug”, zei ze met omfloerste stem. Ze tilde haar armen op en Rakker sprong er vanaf. Zijn nagels tikten op het tafelblad. De hond keek om naar zijn baasje en piepte onrustig. Aan zijn lichaamshouding – staart tussen de poten, oren naar achteren – kon Jacoline zien dat hij angstig was. Ze bleef op een passende afstand en praatte rustig tegen hem, nietszeggende woordjes. Ondertussen bewoog ze haar scanner heen en weer langs zijn flanken. De computer vond geen enkel defect.

“Ik ga Rakker even verdoven”, zei Jacoline. “Niet schrikken.”

Alia knikte zonder op te kijken. De hond was ondertussen zo ver gekalmeerd dat Jacoline hem op zijn kop kon aanraken, direct tussen de oren. Ze drukte de onderhuidse drukknop in. Direct zakte het dier door zijn poten. Zijn eerst nog pompende flanken werden stil. Het meisje hapte naar adem. “Hij is toch niet dood, he?”

Jacoline schudde van nee. De waarheid was dat Rakker nooit had geleefd. Sinds een jaar of tien was de wereldbevolking toegenomen tot meer dan elf miljard mensen, terwijl de aanhoudende klimaatproblemen de beschikbare landbouwgrond juist verder hadden doen slinken. Kostbaar eiwit verspillen als diervoeder konden alleen de allerrijksten zich nog veroorloven. Gelukkig voor de anderen waren de robohuisdieren nauwelijks nog van echt te onderscheiden, voorzien van lerende neurale netwerken die zorgvuldig het gedrag van honden en katten nabootsten, tot de kleinste details toe. Ze werden net zo deel van het gezin als de echte dieren in het verleden geweest waren.

Mensen organiseerden zelfs begrafenissen als hun robothuisgenoot aan slijtage bezweek. Het werk van dierenartsen was ingrijpend veranderd. Ze hielden zich nu meer bezig met psychologie en techniek dan met geneeskunde. Twee maanden geleden had Jacoline bijvoorbeeld de programma's in Rakkers brein geheel moeten wissen, omdat die door een computervirus beschadigd waren. Ze had ze vervangen door een back-upbestand. Nu legde ze opnieuw een verbinding tussen haar computer en die in de metalen schedel van de hond. "Ik zie al wat er is misgegaan", zei ze na een blik op haar scherm. "Ik heb per ongeluk niet het back-upbestand gebruikt van de laatste controle, maar de eerste die jullie hebben laten maken, zes jaar geleden."

"Toen we de hond net hadden", zei meneer Winters.

Jacoline knikte. "Toen had hij alleen de basisprogrammering van de fabriek. Hij moest jullie nog leren kennen, en op jullie leren reageren."

Mevrouw Winters slikte. "Het is dus niks ernstigs?"

"Nee", zei Jacoline zelfverzekerd. "Ik hoef alleen de programma's te vervangen door de laatste back-up."

Het was een kwestie van een paar knoppen indrukken, en de computer zijn werk te laten doen en duurde in totaal maar vijf minuten. Ondertussen bleef Alia strak naar haar lieveling kijken, haar ogen wijd opengesperd en vingers zo in elkaar verstrengeld dat haar knokkels wit kleurden.

Een piepend geluid kondigde aan dat de behandeling was afgelopen. Jacoline drukte weer op de knop achter op de kop van het kooikershondje. Rakker richtte zich op. Hij zag Alia en begon direct opgewonden te blaffen. De hond sprong in haar armen en likte haar wangen vol enthousiasme. Ze lachte. Vrolijkheid vulde de spreekkamer. "Je bent er weer! Rakker, je bent terug!"

Meneer Winters zuchtte. "Nu zal ze ons tenminste niet meer aan het hoofd zeuren. Alles is weer bij het oude."

"Hoeveel zijn we u schuldig?", vroeg zijn vrouw.

Jacoline tilde haar hand op. "Niks. Ik had de vorige keer een fout gemaakt. Het spijt me dat Alia daardoor zo veel verdriet heeft gehad. Dat was niet mijn bedoeling"

Man en vrouw knikten tegelijk. Ze stonden op. De moeder wenkte Alia, die met Rakker in haar armen over de vloer rolde. Even later schoof de deur achter de familie dicht.

Jacoline keek naar haar scherm. Bij hun vorige bezoeken – de reguliere controles en de behandeling van het virus – hadden meneer en mevrouw Winters hun dochter thuisgelaten. Ze was er alleen helemaal aan het begin bij geweest, bij het eerste bezoek. Jacobine had toen voor haar archief een foto genomen van Rakker en zijn baasje. Even aarzelde haar vinger boven de toetsen. Toen opende ze het bestand. Ze floot tussen haar tanden van verbazing.

Meneer en mevrouw Winters waren in zes jaar allebei duidelijk ouder geworden. Bij hem waren de kale inhammen boven zijn slapen dieper. Bij haar waren er rimpels bijgekomen rond haar ogen. Alia was echter in niks veranderd. Ze had hetzelfde blonde haar – op de foto met een strik erin – en dezelfde grote ogen. Ze leek een normaal meisje van tien of elf. Toen, maar ook vanmiddag. Terwijl ze er als minstens zestien had moeten uitzien.

Maar als een huisdier zomaar door een apparaat kon worden vervangen, waarom dan niet een ander lid van het gezin?

Verbinding verbroken

Door Anke van der Meer

Het bleke licht van de Medipad weerkaatste in Emma's vermoeide ogen. Ze was bijna aan het einde van haar dienst als Care Supervisor en voegde de laatste EEG waarden toe aan het digitale dossier van de cliënten in een van de vele stasiskamers.

Het waren kleine kamers met in iedere wand vier horizontale cabines waar cliënten met een budget- of basis arrangement in stasis werden gehouden. Een tot drie keer in de week, afhankelijk van het zorgarrangement werden ze gewekt zodat ze mee konden doen aan activiteiten of een uitstapje konden maken met een van de zorgbots. De voorkant van de cabine was gemaakt van speciaal glas dat doorzichtig kon worden gemaakt voor bezoekende familieleden maar helaas kregen veel cliënten geen bezoek meer. Het contact met familieleden verliep vooral digitaal.

Emma vond het een bedroevend gezicht, de cliënten in de glazen cabines deden haar altijd denken aan vergeten Sneeuwvitjes. De levenseindepil was voor iedereen beschikbaar maar vanwege het stigma dat alleen arme mensen hun ouders een zelfmoordpil lieten nemen om de familie en de samenleving te ontlasten, was het een statussymbool geworden om je ouders een zorgarrangement te bieden, hoe minimaal dan ook.

Ze toetste de beveiligingscode in en de deur sloot achter haar.

'Dag zuster Dijkstra, mag ik u wat vragen?'

Naast haar stond mevrouw de Jong, ze werd ondersteund door haar persoonlijke zorgbot. Emma keek naar het bijna menselijke gezicht van de robot. Ondanks hun perfecte imitatie van emoties bleven ze een kille uitdrukking houden die haar kippenvel gaf. De kinderen van mevrouw de Jong hadden het uiterlijk van de zorgbot laten aanpassen na het overlijden van haar man. Door het streamen van alle social media content van meneer de Jong was de robot in staat om zijn persoonlijkheid en stem te simuleren waardoor meneer de Jong een robotkloon was geworden. 'Morgen is mijn verjaardag,' ging mevrouw de Jong verder 'en ik wou graag weten of de catering rekening heeft gehouden met mijn wens om echt vlees te serveren.'

Emma knikte, 'maakt u zich maar geen zorgen, ik heb vandaag samen met de hostess en Leisure Manager nog gekeken of alles geregeld is.' Mevrouw de Jong glimlachte en liep gearmd met haar mechanische man terug naar de entertainmentzaal.

Emma zuchtte, het contrast kon bijna niet groter zijn tussen de Sneeuwvitjes en een koningin als mevrouw de Jong. Cliënten met een plusarrangement konden het zich veroorloven om iedere dag wakker te zijn en deel te nemen aan activiteiten, ze kregen een persoonlijke zorgbot, drie keer in de week echt vlees en geen kweekvlees of producten op basis van insecten.

Emma vervolgde haar ronde langs de koffiekamer waar de technici bezig waren met de overdracht. Er waren gisteren problemen in de Virtual Reality-ruimte, aan aantal van de speciale brillen maakte geen verbinding met de hersenimplantaten. De nieuwste implantaten streamden de beelden gelijk naar je netvlies maar door het beperkte budget moest het zorgcentrum werken met verouderde implantaten die nog een bril vereisten. Gelukkig beschikten ze wel over 4.0 implantaten waardoor cliënten alleen maar hoefden te denken aan het maken van een beweging om zich te verplaatsen in de VR wereld. Het implantaat stuurde signaaltjes naar de spieren, maar maakte ook gebruik van alle zintuigelijke herinneringen om een levensechte ervaring te creëren. In de VR-ruimte leken de problemen te zijn opgelost. Emma liep langs de VR stoelen en keek op de monitor, ze tikte op het display om de stream te bekijken. Meneer en Mevrouw Strikwerda waren samen hun huwelijksreis in Rome uit 2005 aan het herbeleven die het VR programma had gecreëerd op basis van foto- en filmmateriaal. In een andere stoel zat Mevrouw de Boer die aan artritis leed, door het implantaat kon ze pijnloos genieten van een wandeling in de bergen.

In de stoel naast mevrouw de Boer zat meneer Hoekstra, hij was een van de vele budget-clieënten en had een keer per maand recht op een uur in de VR-ruimte.

Meneer Hoekstra leed aan Alzheimer, zijn familie was niet in staat om de dure Nanotherapie te betalen die de hersenbeschadiging ongedaan kon maken. Hij werd maar een keer in de week gewekt waardoor hij iedere keer bewuster werd van zijn achteruitgang.

Meneer Hoekstra wilde het verloop van zijn ziekte niet afwachten maar vond de schande te groot voor zijn familie om een levenseindepil te gebruiken.

Emma hoorde voetstappen en keek de gang in. Lars van stichting Waardig Einde was precies op tijd. Hij kwam naast haar staan en samen keken ze naar de oude man in de stoel.

‘Hij ziet er rustig uit,’ zei Lars, ‘volgens mij is hij er klaar voor.’ Emma pauzeerde de stream en koppelde de VR-bril af.

Meneer Hoekstra glimlachte en strekte zijn gerimpelde hand uit naar Lars. ‘Beste jongen,’ zei hij geëmotioneerd terwijl hij in de hand van Lars kneep. ‘Wat ben ik blij je te zien, eindelijk komen jullie me verlossen van deze hel. Ik ben het zat om iedere week als een bedorven kliekje opgewarmd te worden. Laat me sterven met waardigheid, ga je gang.’ Meneer Hoekstra ging rustig in de stoel liggen en sloot zijn ogen terwijl Emma de VR interface activeerde.

Ze had op deze manier al vaker afscheid genomen van cliënten, soms werden ze net zo lang in leven gehouden tot hun eigen kinderen in het zorgcentrum terecht kwamen.

Emma activeerde het display en keek naar de beelden die werden uitgezonden op de VR-bril. Een jonge meneer en mevrouw Hoekstra lagen samen op het strand en keken naar de ondergaande zon, ze zagen er gelukkig uit.

Lars stuurde een berichtje naar een van de bevriende technici dat het eerste storingssignaal verzonden kon worden. De eerste schok werd toegediend via de stream en stopte het bewustzijn, een tweede schok zorgde voor een hartstilstand en tegelijkertijd werd het alarmsignaal van het implantaat geblokkeerd zodat meneer Hoekstra rustig kon sterven.

De dienstdoende arts was aangesloten bij de stichting en zou verklaren dat meneer Hoekstra was gestorven aan een hartstilstand door natuurlijke oorzaak.

Op het display veranderde de ondergaande zon langzaam in een zwart beeld. Er verscheen een simpele waarschuwing die Emma bij iedere levensbeëindiging weer raakte: verbinding verbroken.

Zuiver

Door Gert-Jan van den Bemd

Ik kreeg zojuist een berichtje van InVitroControl op m'n Wrister: gefeliciteerd, je bent voor de 2986^e keer vader geworden. Een meisje. Ik voel me trots en blij. De eicel was afkomstig van Ruth-086. Ik ken haar niet, maar we hebben samen nóg 146 kinderen, allemaal even mooi, gezond en intelligent. Ze wonen verspreid over alle continenten, een aantal op de maan, een paar op Mars, een op Ulysses, het 20.000 km² grote samenlevingsplatform dat sinds vorig jaar rond de aarde cirkelt.

IVC, het enige fertiliteitsbureau met overheidskeurmerk, beslist waar de kinderen worden gedetacheerd. Alleen stellen met een 'warm nest'-accreditatie komen in aanmerking. Helaas zijn er ook malafide organisaties die met tweederangs eicellen en sperma werken en het niet zo nauw nemen met de detachering. En dan zijn er ook nog stellen die denken dat ze nog in 2020 leven: in Arizona is onlangs een gehucht ontdekt waar 'spontane' zwangerschappen voorkwamen. De vrouwen zijn in quarantaine geplaatst. De embryo's die willekeurig werden verwekt, zonder enige vorm van selectie, zonder screening op erfelijke afwijkingen, die zich ontwikkelen zonder de beschermde omgeving van een bio-cultivator... Wat moet daar in hemelsnaam van terecht komen? Ruim twintig jaar geleden werd ik door IVC geselecteerd. Ze hadden me al een tijdje in het vizier, bekende de consultant. Hoe ze het precies doen weet ik niet, maar ze wisten bijna alles van me. Mijn verlangen om donor te worden heb ik nooit openlijk geuit, maar ik beschouw het als een enorme eer dat ik kan bijdragen aan de progressie van de mensheid. Ik hoefde dan ook niet lang na te denken toen ik werd uitgenodigd voor de toelatingstest. De uitslagen – 146, 149 en 145 op een schaal van 150 voor respectievelijk fysieke gesteldheid, intelligentie en sociale vaardigheden – staan op mijn profiel dat uitverkoren stellen kunnen inzien als zij hun donoren mogen selecteren. Elke dag krijgt IVC ruim vijfhonderd verzoeken om mijn zaad te mogen gebruiken. Minder dan een promille daarvan wordt gehonoreerd.

Ik heb een weinig uitdagende baan, maar sinds kort ga ik fluitend naar mijn werk. Door Emma. Ze is nieuw en de enige vrouw op mijn afdeling waarbij het gestroomlijnde bedrijfstenue klopt met haar lichaamsvormen. Bovendien is ze intelligent en grappig. Ik ben heel benieuwd naar haar FIS-score! Na een week durf ik het eindelijk te vragen: 'Mag ik je beter leren kennen?'

Ze lacht. 'Ik dacht dat je het nooit zou vragen.'

We staan toe dat onze Wristers data uitwisselen en 's avonds in bed beleef ik haar leven en zij, in haar bed, het mijne, in hoge resolutie 3D. Verwarring en herkenning wisselen elkaar af. Ze is zo anders dan ik en toch zo hetzelfde, alsof ik heb teruggevonden wat ik al jaren kwijt ben. De volgende ochtend zie ik aan haar ogen dat zij hetzelfde heeft gevoeld.

In de maanden erna doen we de dingen die een Wrister niet kan vastleggen: we lachen om niets, zeggen woorden die we nog nooit tegen iemand anders hebben gezegd, vrijen tot we niet meer weten waar ons lichaam ophoudt of eindigt.

Als vanzelfsprekend schrijven we ons in voor een grotere woon-unit en, vanwege de wachtlijst, voor een kindje. Al na een dag komt het antwoord van IVC: detacheringsverzoek afgewezen.

Een computerfout, denk ik nog, en vraag een gesprek aan. Dat wordt in eerste instantie geweigerd, maar als ik duidelijk maak dat ik een van hun meest succesvolle donoren ben – al mijn nakomelingen zijn kerngezond en scoren allemaal in het hoogste kwintiel – stemmen ze toe.

In de shuttle op weg naar mijn werk ontvang ik een signaal op mijn Wrister dat het gesprek kan plaatsvinden. Ik creëer een *private environment*, een plasmacocon waarmee ik me kan afschermen van mijn omgeving, en selecteer een gezichts- en stemprojectie die me bevallen: een roodharige consultant met een open gezicht.

'Dag, Victor-012,' zegt ze, 'Ik ben Sonja. Waarmee kan ik je van dienst zijn?' Ze registreert direct dat ik gespannen ben en glimlacht me bemoedigend toe.

Ik leg uit dat ik op mijn werk Emma heb ontmoet, dat we gaan samenwonen en in aanmerking willen komen voor een kindje, een kindje van haar eicel en mijn zaadcel, maar dat dat verzoek door IVC is afgewezen.

Ik zie aan een korte hapering dat ze onze dossiers doorneemt.

'Dat klopt,' zegt ze. 'Helaas is dat niet mogelijk.'

'Waarom niet?'

'Je mag je zaad niet gebruiken.'

'Maar het is *mijn* zaad.'

'Je hebt een contract bij IVC.'

'Ik mag er toch mee doen wat ik wil?'

'Niet alles,' zegt ze met een zoete glimlach. 'Jij beschikt over het productierecht, wij over het gebruiksrecht. Als je daaraan twijfelt... ik heb het contract zojuist op je Wrister klaargezet.'

Ik hoef het niet na te lezen. Natuurlijk heeft ze gelijk. Ik spreek niet met Sonja, ik spreek met IVC, zij is slechts de virtuele verpakking.

'Maar waarom niet?'

'Jullie zijn niet compatibel.'

'Niet compatibel? We zijn verdomme mensen, geen computers!'

'Ik wil je verzoeken om me met respect te behandelen,' zegt Sonja. Haar glimlach is verdwenen.

'Dan moeten jullie dat ook met ons doen! Ik ben al meer dan twintig jaar donor. En Emma schenkt haar eicellen graag aan IVC. We hebben dezelfde FIS-score! We passen perfect bij elkaar!'

'Het kan niet.'

'En de zaadcellen van een andere man, kan dat wel?' zeg ik gelaten. Als we onze droom op die manier wél kunnen verwezenlijken, dan moet dat maar.

Sonja sluit een fractie van een seconde haar ogen. De clausules worden doorgenomen. 'Nee, het spijt me, maar ook dat is geen optie.'

'Maar waarom dan? Is ze te jong? Het leeftijdsverschil, is dat het? Jullie weten toch dat mijn telomeren zijn gestabiliseerd? Ik zie er al twintig jaar hetzelfde uit. Mijn brein is nog zo plastisch als, als...'

Sonja trekt met haar mond. Ik zie een korte aarzeling. 'Ze is een dochter van Ruth-086.'

Ik schiet in de lach. 'Van Ruth, maar wat dan nog? Ik ken Ruth niet eens!'

'Je hebt 147 kinderen met haar.'

'Nou en! Emma is toch geen dochter van mij?' Ik zeg het vol bravoure, maar ze ziet mijn twijfel, de angst in mijn ogen.

'Nee, maar IVC staat niet toe dat donoren kinderen opvoeden met nakomelingen van andere donoren. We willen het graag zuiver houden. Dat jullie gaan samenwonen juichen we ook niet toe, maar daar hebben we geen vat op.'

'Jullie doen alsof ik een perverseling ben! Er is toch geen sprake van incest? Emma en ik houden van elkaar!'

'Het spijt ons, maar zo zijn nu eenmaal de regels.'

'Wat een onzin, jullie zijn knettergek!'

'Ik wens niet zo te worden bejegend, Victor-012.' Haar gezicht is nu een uitdrukkingloos masker. 'Je account op IVC zal een maand worden geblokkeerd. We zullen je status evalueren en -'

Ik druk haar weg en hef de *private environment* op. Een medereiziger kijkt me beschaamd aan; blijkbaar heeft de cocon mijn geschreeuw niet volledig kunnen dempen.

Op het werk laat Emma zich niet meer zien. Als ik contact probeer te leggen met haar Wrister, krijg ik een foutmelding. Mijn leidinggevende zegt dat ze is overgeplaatst naar een vertrouwelijke functie. Volgens IVC is mijn intelligentie plotseling met vijf punten gedaald. Voorlopig zullen ze geen beroep meer op me doen.

Kijk het nog maar even aan

Door Heleen Croonen

‘Geef uw arm maar hier’, zegt de doktersassistente, terwijl ze naar het scherm kijkt. Boaz staat tegen de balie aan, achter hem passeert een stroom patiënten de poort. Ze scannen de chip in hun pols bij de ingang en lopen direct door naar de poli met de artsen.

‘Nee, ik heb geen afspraak’, zegt Boaz zo beheerst als hij kan. Straks komt hij niet binnen. Maar hij moet naar binnen. Nu. Hij trekt zijn meest redelijke gezicht. ‘Ik wil even de dokter zien. Gewoon, even voor de zekerheid. Om zeker te zijn dat er niets aan de hand is, begrijpt u?’

De assistente kijkt hem aan. Hij ziet haar denken. Geen afspraak? Zeker stiekem een sigaret gerookt, via een zwarte handelaar op straat. En nu in de stress geschoten.

‘Ik zal even kijken in het systeem of er een gaatje is’, zegt de assistente discreet. ‘Maar daarvoor heb ik toch uw arm even nodig. Voor de verzekering.’

Voor hij er erg in heeft, pakt haar mollige hand zijn arm vast. Ze drukt de scanner tegen de chip in zijn pols. Hij trekt zijn arm terug, haar armbandjes rinkelen. De assistente kijkt met een verbijsterd gezicht naar het beeldscherm op de scanner. ‘Hier staat code rood. Waarom heeft u geen afspraak?’

Boaz kijkt verschrikt om zich heen. De mensen blijven gewoon langs hem heen lopen, naar de poli. Iedereen die code geel of oranje heeft krijgt automatisch een afspraak en moet snel naar het ziekenhuis komen voor medische hulp. Bij code rood lig je op de intensive care of in een hospice. Rustig blijven nu. ‘Ik ben 45 jaar en voel me prima’, zegt hij op gedempte toon. ‘Er moet iets gek in de chip zitten. Ik wil graag de dokter zien. Puur voor de zekerheid.’

De assistente deinst wat verder naar achteren en drukt op de knop van de poort. ‘Kamer 9, achterin de gang rechts.’

Boaz loopt met stevige pas langs een lange wand met ruiten. De lampen in de stille gang springen aan. Buiten ziet hij een donkergrijze lucht naar het ziekenhuis trekken. Aan het einde van de gang loopt hij door een ruime hal. Er zit een zwijgend echtpaar aan de koffie. Het is nu tien jaar geleden dat hij hier met zijn moeder was. Toen heette het nog de ‘spoedeisende hulp afdeling’. Nu hebben ze er een koffietentje van gemaakt. Weer een.

Achter het echtpaar staat een computertafel voor de kinderen. Hij ziet zo zijn moeder weer voor zich. Veel bleker en kleiner dan ze normaal was. Ze kwam binnen met een grote hartaanval, en stierf twee dagen na opname. Nu zou het ziekenhuis dat zeker een week van te voren een code geel sturen. Zijn moeder had dan nu nog geleefd.

‘Gaat u zitten’, zegt de dokter, terwijl ze een scanner tevoorschijn haalt. Ze haalt hem langs de sensoren in zijn hals en de chip in zijn pols. ‘U heeft geen afspraak zie ik. Maakt u zich ergens zorgen over?’

Het balkje op de scanner vult zich, terwijl de informatie uit zijn sensors wordt overgedragen.

‘Creatinine was goed de laatste dagen? Geen schommelingen in leverenzymen voorbij zien komen? De hartslag is wel een beetje hoog zie ik.’

‘Ik heb code rood’, klapt Boaz maar meteen uit de school.

De dokter kijkt hem verbaasd aan. Ze houdt beroepsmatig haar mond en kijkt afwachtend naar het scherm op de scanner. Dan kijkt ze hem streng aan. ‘Heeft u wat gekocht van de dealers op straat?’

Boaz ontkent, terwijl zijn hartslag omhoog schiet. Geen tijd voor strafpreken. ‘Ga ik dood?’, vraagt hij op de vrouw af. ‘Hoe lang heb ik nog?’

‘Dat is niet met zekerheid te zeggen’, legt de dokter uit. ‘Het systeem kijkt naar populatiegegevens en vergelijkt die met de datastromen uit uw sensoren. Uw bloeddruk, hartslag en nierfunctie worden

dag en nacht gemeten. Steeds als u scant worden ze vergeleken met die van andere mannen van uw leeftijd, sociale klasse en genetisch profiel. En vooral met uw eigen data in vergelijkbare situaties.'

De arts veegt met haar vinger over het beeldscherm. 'Maar ik zie hier niets afwijkends. U maakt een niet-ziekte indruk. Suïcidaliteit in de familie?'

'Nee, alleen rokers en drinkers. Maar die heb je nu niet meer.' Sinds het ziekenhuissysteem en de zorgverzekering was gekoppeld aan de pinpassen kon je geen fles wijn of sigaret meer kopen als je risicofactoren had. Nu heeft de hele familie ineens een levensverwachting van meer dan 90 jaar. Maar echt vrolijker zijn ze er niet van geworden.

De dokter werpt een blik door het raam naar de donkere wolkenpartij die inmiddels bijna bij het ziekenhuis is. 'Het kan natuurlijk ook zijn dat het systeem ernaast zit. Een code rood wil zeggen dat de kans op overlijden binnen vijf dagen meer dan 99 procent is. Maar dat betekent dat er ook een kans is dat u *niet* overlijdt. En bij u lijkt mij die kans nihil. Al hoorde ik laatst van een patiënt in Amsterdam die met code rood gewoon door de stad liep. Twee minuten later werd hij overreden door een tram. Het ziekenhuissysteem wordt zo slim dat zelfs ongelukken voorspelt. Komt door al die koppelingen met het nieuws, verkeer en voetbaluitslagen. Maar gaat u maar even langs bij de radiologie voor een fotootje.'

De hemel is nu potlood grijs. De deuren schuiven uiteen, Boaz loopt de frisse lucht in. Zodra hij onder het afdak vandaan loopt, klettert de regen op zijn hoofd. Had hij maar een paraplu meegenomen. Een felle flits verblindt hem bijna. De donder rolt over de stad in de verte heen. De radioloog had hem op drie manieren doorgelicht en hij was helemaal schoon geweest. 'Waarschijnlijk hoort u bij die ene procent bij wie het systeem het mis heeft', had de radioloog gezegd. 'Scan thuis maar regelmatig. Daar kan het ziekenhuissysteem van leren. Kijk het nog maar even aan.'

Hij zet een sprint in naar zijn auto, door het gordijn van regen. Zijn schoenen sijpelen vol koud water in de volle plassen. Een flits schiet uit de hemel zet de tijd stil. Dan trekt zijn lichaam krom als een hoepel, en valt hij slap neer op straat. Zijn sensoren branden en schieten signalen naar zijn hersenen en terug. Ineens ziet hij zijn moeder op een van de grote familiefeestjes. Grijs rook hangt tegen het plafond, ze heeft een glas port in haar handen. En ze lacht, onbedaarlijk, om weer een schuine grap van oom Harry. Een moment voelt hij zich volmaakt gelukkig.

Logica van het geluk

Door Koen Romeijn

Daar staat ze dan. In haar meest glorieuze hoedanigheid. De morgenstond brengt altijd het beste in haar naar boven. Glanzende, zijdezachte huid siert haar gracieuze lichaam. Haar gouden contouren. Om van te watertanden. Parels van benen, grenzend aan perfectie. Nog altijd kan ik mijn ogen niet van haar afhouden. Het genot van haar aanblik lijkt tijdloos, en is dat misschien ook wel.

‘Het echte geluk komt zelden aanwaaien.’ Ik hoor het mijn vader nog zo zeggen. Hij had gelijk, de oude brombeer. Vanaf de eerste blik in haar betoverende ogen werk ik me een slag in de ronde. Alles, om haar zo te zien stralen. Wat dat betreft is er weinig veranderd. Vroeger nam je je verloofde mee uit eten, nu trakteer je haar op een software-update. Een nieuw gelaat in plaats van een diamanten ring. Het komt op hetzelfde neer. Of ze nou van vlees en bloed is of niet. Je wilt haar gelukkig maken. En haar geluk is jouw geluk.

Ik herinner me onze eerste ontmoeting nog als de dag van gisteren. Ik, een verkorte opleiding robotica achter de rug, levend in de waan dat dat voldoende zou zijn. Zij, uitgelicht in de showroom, zwijgzaam wachtend op iemand die haar de wereld zou schenken. Over naïviteit gesproken. ‘Zonder doctoraat kom je nergens aan de bak!’, ook dat schreeuwde die ouwe dikwijls. Maar ik moest zo nodig eigenwijs zijn. Plaveide mijn eigen pad, ondanks het besef dat ik nooit genoeg stenen zou hebben.

Na het nodige geploeter vond ik eindelijk wat vastigheid. Een baan in de ouderenzorg. Als kok notabene, maar mij hoorde je niet klagen. Het was simpel maar eerlijk werk. Fysieke arbeid, in het bejaardentehuis kon het zowaar nog. Het moet meer geluk dan wijsheid zijn geweest. Godzijdank voor onze oudjes en hun chronische behoefte aan menselijke, niet-kunstmatige verzorging. Veel leverde het logischerwijs niet op, maar het was afdoende om haar in mijn armen te kunnen sluiten. En daar was het me tenslotte om te doen geweest.

‘Ik ben zo blij dat je voor mij gekozen hebt’, waren haar eerste woorden. Ik smolt als boter op geroosterd brood. De eindeloze reeks reclameboodschappen die ze daarna plichtmatig uitkraamde nam ik voor lief. Ik wist immers waar ik aan begon, was me bewust van de nadelen van een instapmodel. Dus hield ik me vast aan haar zwoele, hypnotiserende stemgeluid. Dat, en haar onwerkelijke schoonheid. Daarmee zou ik elk obstakel overwinnen.

Enkele weken later verraste ik haar met een upgrade. De eerste van velen. Ik verloor haar van de opgedrongen bedrijfspropaganda, en verhoogde haar intelligentie met ruim dertig procent. Gewoon, omdat het kon. Ik had er hard genoeg voor gewerkt. Nu kon het echte genieten dan eindelijk beginnen.

Ook voor haar was het liefde op het eerste gezicht, zo bekende ze later. Dat mijn gezicht het eerste was dat ze ooit zag maakte ons niets uit. Ze zou me nooit verlaten. Dat hoefde ze niet eens uit te spreken. Ik wist het zeker. Het stond immers in de handleiding.

Die eerste maanden verzon ik vrijwel dagelijks een andere naam voor haar. Katey, Carlijn, Doreen en Charlize. Ze luisterde werkelijk naar alles, maar geen enkele benaming deed recht aan haar sprankelende voorkomen. Ik bleef zoeken. Tevergeefs. Uiteindelijk koos ze zelf, om mij te ontlasten van deze onmogelijke taak. Freya, dat zou haar naam zijn. Freya, de naam van een Godin. Mijn Freya. Mijn Godin.

Haar ontwikkeling was in een monsterlijke stroomversnelling geraakt. Ze ontsteeg alle verwachtingen, inclusief die van de fabrikant. Zelfs het nieuws kreeg er lucht van. Voor ons huis lagen al snel de journalisten als jakhalzen op de loer. Dergelijke progressie in kunstmatige intelligentie werd destijds nog als toekomstmuziek bestempeld, maar de muziek van de toekomst liet zich duidelijk niet componeren. Freya, leergierig als ze was, plukte de vruchten van de technologische vooruitgang. En ik? Ik kon alleen maar trots zijn. Trots op mijn Freya, een vrouw die in mijn ogen zoveel meer was dan een simpele hulp in de huishouding. Ze was mijn alles, de reden van mijn

bestaan.

Achteraf gezien leg ik de schuld bij mezelf. Bij mijn ziekelijke drang haar te perfectioneren. Een zoektocht, niet naar de ideale vrouw, nee, naar de grenzen van het uiterst mogelijke. Het toelaatbare. En daar geraakte ik sneller dan voorzien. Helaas kwam het besef pas nadat ik de grens ruim gepasseerd was.

Toen ze haar naam koos hadden alle alarmbellen moeten gaan rinkelen, maar onbewust koesterde ik de blinde vlek van mijn geluk. Ze handelde niet vanuit instinct. Natuurlijk niet. Aan de basis van haar gesimuleerde emoties stond een volledig op logica beruste kunstmatige intelligentie. Ik weigerde het te zien. Ondergedompeld in de poel van haar kunstmatige liefde. Maar in een onbewaakt moment liet ik mijn gedachten onbewust varen. Voor het eerst in al die jaren. En daarmee kwam het onvermijdelijke besef. Freya, de Moedergodin. Freya, de Godin van de vruchtbaarheid. Een abrupte stortvloed aan twijfel beroofde me van mijn euforie. Dat trof ik weer. Een robot met een kinderwens.

‘Is het waar?’, vroeg ik haar op een ochtend. ‘Wil je... denk je nou echt...?’

Ze antwoordde niet, maar liet een eenzame traan over haar beeldschone gelaat rollen.

‘Maar liefje...’

‘Al wat voorheen onmogelijk leek, en in de loop der tijd mogelijk is geworden, stuitte in de overgangsfase op scepsis’, luidde haar plotselinge betoog. En ik werd gegrepen door de ernst in haar synthetische ogen. Tot onze allereerste ruzie leidde het echter niet. Ik was helder genoeg te beseffen dat ik in elke mogelijke discussie het onderspit zou delven.

Ineens voelde ik me verloren. Wat kon ik doen? Haar tijdelijk, dan wel permanent, op zolder stallen in een stoffige hoek, of onder een laken in de schuur laten wegwijnen? Nee, dat nooit. Wat dan? Haar verkopen? Ondenkbaar. Haar laten gaan? Dan zou ze opgejaagd worden als een voortvluchtige. Vernietigd, zoals elke robot zonder eigenaar. Je zag het steeds vaker. Robots waren de afgedankte honden van de toekomst. Al hoefde je een robot niet aan een boom te binden. Slechts een kwestie van wat gerommel met de gebruikersinstellingen en de voordeur open laten staan. Dan liepen ze vanzelf een keer weg. En weg was weg. Met alle gevolgen van dien. Nee, dat lot wenste ik haar niet toe. De gedachte mijn leven zonder haar te moeten voortzetten was ondraaglijk. Dus koos ik ervoor haar te zien stralen.

Daar staat ze dan. Mijn Freya. Naast het bed, zoals elke morgen. Echtgenoot mag ik haar nog altijd niet noemen, maar we houden hoop. Haar pracht is grootser dan ooit tevoren. Een vernieuwde intensiteit. In stilte werpt ze haar blik opzij. Naar de wieg, de baby. Of moet ik zeggen ‘onze baby’? Tranen rollen over haar gelaat, weerspiegelt door het sluiks binnendringende ochtendlicht. Geen simulatie, dat stadium is ze inmiddels gepasseerd. Dit zijn tranen van geluk. Het échte geluk. Dat blijf ik mezelf wijsmaken.

Ik heb nog even. Dan komen de jakhalzen weer. Het zoveelste interview deze week. Ik kan de vragen al beantwoorden voordat ze gesteld zijn. ‘Hoe heb je het adoptiebureau zo ver gekregen?’, ‘Hoe zal je zontje later reageren, als hij ontdekt dat zijn moeder een robot is?’, en de leukste van allemaal: ‘Denk je dat dit een gezonde situatie is voor een kind?’ Met de troostende gedachte dat ik me niet langer een slag in de rondte hoef te werken worstel ik me er wel weer doorheen. De man des huizes zijn van het eerste officiële ‘hybride gezin’ heeft zo zijn voordelen.

Echo

Door Ditty van Drenth

'Wacht oma, ik zet uw stoel klaar', roept Wave terwijl hij de living instormt en zijn zegelring drie seconden op kniehoogte houdt en daarna richting zijn gezicht brengt. 'Fauteuil.' Voor hem rijst een crèmekleurige comfortabele zitplaats uit de vloer. Zijn oma klapt in haar handen en roept verrukt 'ongelofelijk, het lijkt wel een troon!' Wave lacht. 'Wilt u Cappuccino of een Latte de Macchiato?' 'Ik vind een latte de makk...'

'Macchiato, oma.'

'Ja, dat bedoel ik, maar kun jij dat dan klaar maken?'

'Dat doet Royco voor mij.'

'Royco?'

'Oma, dat heb ik u de vorige keer dat u hier was toch uitgelegd.'

'Och schat, dat is al bijna weer een jaar geleden. Je weet dat ik niet graag de deur uitga.'

'Bent u nog steeds bang voor de flying cars?'

'Kind, in mijn tijd reden de auto's over de weg.'

'Hoe kan dat nou? Er zijn nu alleen walk-, bicycle- en greenzones.'

'Vroeger was er veel meer ruimte. Er is in de afgelopen decennia zoveel bijgebouwd.'

'Daarom is het vervoer in de lucht toch een goede oplossing?'

'Ik weet het niet....vroeger....ach....ik vind het eng zo hoog in de lucht!'

'Oma, u hebt hoogtevrees? Daar zijn toch medicijnen voor!'

'Ik houd niet zo van die chemische rommel.'

Wave haalt zijn schouders op.

'U houdt wel van Latte de Macchiato! ROYCO KOM!'

In de deuropening verschijnt een robotachtig wezen die veel gelijkenissen met een oudere versie van Wave vertoont.

'Breng ons een cappuccino en een coca cola.'

'Is goed Wave, ik breng het zo, zegt Royco op melodieuze toon.

Wave kijkt zijn oma triomfantelijk aan. 'Dat is Royco.'

'Ja, de vorige keer dat ik hier was heeft hij ons ook bediend. Ik was zijn naam vergeten.'

'Ik liet hem nu hierheen komen, maar gewoonlijk spreek ik het via mijn ringtop in.'

'Doet hij alles wat je vraagt?'

'Nou ja, alles...'

'Ik bedoel als je iets nodig hebt.'

'Ja, hij is mijn personal assistent. Iedereen heeft een P.A. oma. Zou u ook zo'n hulpje willen?'

'Nee, nee, ik heb Clara die twee keer per week komt helpen.'

'Clara, wat een vreselijke naam.'

'Een beetje meer respect, Wave.'

'Sorry, oma!'

'Clara is mijn huishoudelijke hulp.'

'Ze maakt schoon dus.'

'Ja!'

'Dat doet Royco ook.'

'Ik houd het liever bij een menselijke hulp, waar ik mee kan kletsen.'

'Oma, dat doe ik ook met Royco.'

Oma zucht diep. 'Wave, ik ben niet met robots opgegroeid. Ik wil mensen om mij heen hebben.'

'Ik vind het heerlijk om samen met Royco thuis te zijn.'

'Ik dacht dat je moeder er ook zou zijn.'

'Mama is vanmorgen vroeg naar Barcelona gegaan.'

'Wanneer komt ze weer terug?'

'Vanavond.'

'Vanavond?'

'Ja, ze is naar de Fashion Trade.'

'Waar is ze naar toe?'

'De Fashion Trade.'

Oma kijkt hem met grote ogen aan.

'Voor één dagje naar Spanje?'

'Ja oma, ik ga volgende week een dagje naar New York.'

'New York?'

'Ja, met de Air Express zijn we er binnen drie uur.'

Oma strijkt een pluk grijs haar uit haar gezicht.

'De wereld groeit me boven mijn hoofd.'

'Figuurlijk en letterlijk.'

'O, o jongen, altijd het laatste woord willen hebben, dat hoefde ik vroeger niet te proberen.'

'Wat bedoelt u?'

'Ik kreeg een pak slaag met de pollepel of pook.'

'Werd u geslagen?'

'Ja als ik brutaal was.'

'Vindt u mij brutaal?'

'Een beetje, maar tegenwoordig zijn jullie zo wereldwijs!'

'Mijn vriend Sound is geslagen door zijn vader. Die man is verbannen naar het North Sea Island.'

'Dat stuk land dat ze opgespoten hebben in zee?'

'Ja.'

'Ach als Jorim dit toch allemaal eens mee had mogen maken!'

'Mijn oom?'

'Ja, hij had nu 57 jaar geweest. Wat zou ik een steun aan hem hebben gehad.'

'U hebt mijn moeder toch?'

'Ja Wave, maar jij weet toch ook wel dat ze alleen tijd voor zichzelf heeft.'

Wave zegt niets. Hij slikt.

'Ik heb vaak tegen haar gezegd, dat ze er voor jou moet zijn.'

Wave pinkt een traan weg.

'Ach lieve jongen, ze maakt dezelfde fout als ik. Wat zou ik de tijd graag terug willen draaien.'

'Dat kan hoor, oma!'

'Wat bedoel je?'

'De tijd terug draaien.'

'De tijd terug draaien?'

'Ja. Wat wilt u doen in het verleden?'

'Ik zou tegen Jorim willen zeggen dat het me spijt dat ik er niet voor hem was toen hij me nodig had.'

'Wat heeft u dan gedaan?'

'Beter gezegd, wat heb ik niet gedaan. Ik liet hem achter bij mijn moeder en ik bezocht hem één uurtje per week.'

'Waarom deed u dat?'

'Ik was depressief.'

'Depressief? Wat is dat?'

'Dat was een ziekte waardoor mensen zich niet gelukkig voelde.'

'Klinkt vaag. Gelukkig zijn er nu geen ziektes meer.'

'Er zijn nog wel ziektes, maar bijna overal is een medicijn voor.'

'Nee, niet bijna, maar werkelijk overal voor.'

'Nee, niet tegen eenzaamheid. Wij mensen hebben elkaar zo nodig, Wave.'

Royco komt binnen met de drankjes.

'Royco wil je mijn tablettimer pakken?'

'Ja Wave, ik haal het voor je', zegt de robot.

'Heette Jorim ook 'Van Drenth' met zijn achternaam.'

'Ja.'

'Wat is zijn geboortedatum?'

'8 juni 1993.'

'Wanneer is hij overleden?'

'8 februari 1996.'

'Oh oma, is hij maar 2 jaar geworden?'

'Twee jaar en acht maanden. Heeft je moeder je dat niet verteld?'

'Ze praat er nooit over.'

'Ze was pas een half jaar toen hij overleed.'

Royco komt de living binnen en geeft de tablettimer aan Wave.

Wave's vingers vliegen over het toetsenbord.

'Heeft u een foto van hem?'

Oma graait in haar tas en geeft een vergeelde foto aan Wave.

Wave scant de foto in.

De kamer vult zich met een blauwe gloed en gele en rode lichtflitsen weerkaatsen tegen de muren en het plafond.

In een driedimensionaal beeld openbaart zich een bos. Aan het eind van de zandpad loopt een man.

Hij komt langzaam dichterbij.

Oma schuift heen en weer op haar stoel.

'Dat is, dat is...', stamelt ze.

'Ja, ik ben het mama. Jorim. Het gaat goed met me.'

Oma's wangen kleuren rood. Ze strekt haar armen uit. Jorim komt voor haar staan.

'Jongen, jongen, dat... ik je.... nog mag zien.'

'Mama, ik houd van u.'

Wave is naast zijn oma komen staan.

'Zorg goed voor je oma en je moeder', zegt Jorim tegen Wave.

'Blijf, je moet blijven', schreeuwt oma.

'Stil maar mama. Ik kan niet blijven, ik moet weer gaan.'

'Néé, ik was er niet voor je, dat spijt me zo.'

'Mama, alles is goed, we zijn altijd in liefde verbonden geweest. Ik weet toch dat u iedere minuut aan me dacht, maar dat u geen energie had om voor me te zorgen, daarom ben ik weggegaan.'

'Lieverd, blijf, blijf, blijf', schreeuwt oma. Ze staat op en wil haar zoon omarmen. Haar armen malen in de lucht. De blauwe gloed trekt op en er is niets meer. Oma valt en blijft liggen.

Wave schrikt en voelt aan de hals van zijn oma.

Hij zakt door zijn knieën en huilt. In de verte hoort hij gestommel, geschreeuw en geweën. Alles om hem heen vervaagd. Er is alleen nog de echo: 'Jongen, ik zal er voor je zijn.'

Sanders arbeidervervangingsrobot

Door Django Mathijsen & Anaïd Haen

“Hij is mooi, hè?” klinkt een zware stem achter me.

Ik draai me om en kijk in de diepblauwe ogen van een man die een kop groter is dan ik en bijna twintig jaar jonger. De krijtstreepjes van zijn zwarte colbert zijn net zo strak als de scheiding in zijn haar.

“Ik zie dat u geïnteresseerd bent in onze nieuwe Borizzz F12 Turbo.” Er verschijnt een twinkeling in zijn ogen. “Die strakke, diepzwarte kleur van lichaam en hoofd is niet alleen design, hoor. Het is een chemicaliënbestendige coating, geïmpregneerd met nanozonnecellen.” Hij bekijkt het door spots bestraalde, naakte, geslachtloze, breedgeschouderde lichaam op het podiumpje in de showroom alsof het de winnaar van een missverkiezing is. Of misterverkiezing. “U zoekt een avr? Productiewerk?”

Ik knik. “Snel repeterend.”

“Daar is de Borizzz voor gemaakt! Nieuw zijn de twee zesvingerige handen. Die hebben dubbel uitgevoerde duimen en dus een dubbele grijpfunctie. Achter een standaard lopende band kan elke hand in één arbeidsslag twee keer zoveel producten grijpen als een menselijke arbeider. En dankzij zijn telescopische onderbenen is zijn lengte variabel van anderhalve tot twee meter. Dus hij is direct inzetbaar op elke werkplek: zowel voor de vervanging van korte arbeiders als lange.”

Ik knik. “Ja, ik weet het. Hij is geweldig. Maar helaas valt hij buiten mijn budget. Heeft u ook tweedehands modellen?”

Met een moeilijk gezicht zuigt de man sissend zijn adem in. “Dan moet ik u helaas teleurstellen. We krijgen maar zelden exemplaren terug: eigenlijk alleen bij financieel mismanagement van de roboteigenaar en zelfs dan worden ze vaak onderhands doorverkocht. Onze robots liggen goed in de markt. Ze zijn nooit ziek, klagen niet over werktijden en willen nooit vakantie. Wanneer het onderhoudsschema maar wordt aangehouden, is een levensduur van 40 jaar met een uitvalspercentage van minder dan 1 promille gegarandeerd.”

Ik knik, vast van plan mijn robot uitstekend te onderhouden. “Ik begrijp het.” Ik tik op mijn polscomloge. Erboven verschijnt het hologram van een kleinere humanoïde robot. “Heeft u deze misschien in voorraad?”

De twintiger bukt even en kijkt met een keurende blik naar mijn hologram. “Ah, de Rolvvv F4x4 Eco, ons basismodel met slechts twee vingers per hand en met vier wielletjes in plaats van twee benen. U heeft onze website al bestudeerd?”

Er gaat een blij gevoel door me heen: ik voel dat de verkoper me serieus neemt. “Jazeker, ik heb hem alleen nodig voor het dekselen van plastic bakjes en voor het inpakken en stapelen van kartonnen dozen. Bij ons in de fabriek is traplopen niet nodig. En we hebben alleen dagdiensten: met overwerk hooguit tien uur per dag. Dus nanozonnecellen zijn overbodig. Want hij kan de hele nacht bijladen.”

Hij knikt. “Ik begrijp het. Daarvoor is de F4x4 inderdaad ideaal.” Hij legt zijn hand op mijn schouder en perst zijn lippen op elkaar. “Ik heb goed en slecht nieuws voor u.” Hij draait zich om en duwt me zacht maar nadrukkelijk dieper de showroom in.

Samen slenteren we langs de meest uiteenlopende robots, allemaal op eigen podiumpjes en tot hoogglans gepoetst. Eén van de robots pakt een Barbiepoppetje van een tafeltje en laat het in een kartonnen doosje zakken, teder als een nieuwbakken poppenmoeder. Een andere robot stapelt doosjes op tot een toren die al bijna tot het plafond reikt.

“Mijn naam is trouwens Jason,” zegt de robotverkoper die al lopende zijn arm steeds meer om mijn schouder heen legt. “Het slechte nieuws: de Rolvvv is helaas uit productie genomen. Tussen u en mij: met die drieënveertigduizend euro was hij gewoon voor een te lage prijs op de markt gezet. Op elke F4x4 die wij verkochten, maakte de fabriek tweeduizend euro verlies.” Hij kijkt me in de ogen.

De moed zakt me in de schoenen, maar dat probeer ik niet te laten merken. Ik heb bijna veertigduizend euro gespaard en had gehoopt om door goed onderhandelen een arbeidervervangingsrobot voor die prijs op de kop te kunnen tikken.

Terwijl hij me naar de achterkant van de showroom leidt, zegt Jason: "Maar het goede nieuws." Hij klopt me op de schouder terwijl hij met zijn andere hand gebaart naar een podium in een donker hoekje.

Daar staat hij: een Rolvv F4x4. Hij is maar ietsje korter dan ik.

Jason bukt bij de zijkant van het podium. Meteen flitst er een cirkel van voetlichten rond het podium aan.

De F4x4 glimt zoals alleen een splinternieuwe robot kan glimmen.

"Dit was ons demomodel," zegt Jason.

Ik voel vlinders in mijn buik, maar ik houd mijn gezicht in de plooi en bekijk de robot aan alle kanten met een kritische blik. "Ik zie hier wel een kras op zijn rechterarm en dat deukje daar boven zijn linkeroog..."

"Ja," zegt Jason. "Hij heeft een paar gebruikspoortjes. Daarom kan ik u er ook korting op geven. Maar hij is volledig functioneel. Hij heeft pas..." Hij tikt een paar keer op de touch-screen op het achterhoofd van de robot en bestudeert de informatie. "Uh... ja, er staan pas zevenentwintig gebruiksuren op de teller. Nou, dat is niks voor zo'n robot."

"Voor welke prijs...?"

"Nou, uh... als u hem vandaag nog meeneemt, kan ik hem aanbieden voor zevenendertigduizend euro."

Inwendig juich ik, maar ik dwing mezelf om zakelijk te blijven: "Is dat met volledige garantie?"

"Uiteraard." Jason haalt zijn schouders op. "Wij verkopen geen bots waar we niet achterstaan."

Ik sta midden in de kantine. Al mijn collega's kijken me aan. Meneer Westerlaken, mijn baas, klopt me op mijn schouder. Het voelt aan zoals het schouderklopje van Jason, de robotverkoper.

"Ik ben heel trots op Sander," zegt meneer Westerlaken. "Hij is zoals jullie weten niet de eerste werknemer die een arbeidervervangingsrobot heeft aangeschaft om voortaan zijn werk voor hem uit te voeren, maar hij is met zijn 42 jaar wel met afstand de jongste." Hij begint te klappen.

Al mijn collega's klappen mee. Ik kijk verlegen naar mijn schoenen. Ik heb nog steeds die stalen neuzen van de zaak aan. Die zal ik niet meer nodig hebben.

"Hoe heb je dit voor elkaar gekregen, Sander?" Meneer Westerlaken wijst naar mijn F4x4. "Je weet dat je met het inzetten van deze avr een hoger gewaardeerde werknemer wordt, hè? Als het hier ooit misgaat, heb je met dat ding zó ander werk."

Ik hoop niet dat dat ooit gebeurt. Meneer Westerlaken is een fijne baas.

"Nou, uh... ik heb altijd hard gespaard. En ik rij natuurlijk nog steeds in een oude auto waarin ik zelf moet sturen."

"Goed gedaan, jongen. En wat ga je doen nu hij voortaan het werk voor je zal doen? Ga je genieten van je uh... robopensioen?" Hij duidt met zijn vingers in de lucht aanhalingstekens aan bij het laatste woord.

"Nou, ik ga eerst eens een weekje of twee vissen. Maar daarna ga ik een baantje erbij zoeken zodat ik kan gaan sparen voor een tweede arbeidervervangingsrobot."

"Een tweede?" roept Hein van de emballage met een zuur gezicht uit.

"Ja, ik zou graag voor mijn vijftigste drie arbeidervervangingsrobots willen hebben die her en der voor me werken."

Ontchippen

Door Annette Akkerman

Mijn hand op Erica's buik brengt een golfbeweging op gang. Eerst verschijnt er een soort punt op haar buik om vervolgens weer tot een mooie ronding te transformeren. Ik word er stil van als ik bedenk dat al eeuwenlang mensen verwonderd hebben toegezien hoe een baby keert en het stemt me gelukkig dat we nog steeds een keuze hebben om baby's via de natuurlijke weg verwekt en geboren te laten worden. Steeds meer mensen kiezen voor de nieuwe manier van voortplanting, waarbij het kind in een broedkamer opgekweekt wordt. Minder risico's voor moeder en kind. Het enige risico is waarschijnlijk dat je een perfect monster creëert. Vooral minder leuk ook.

Ik houd ervan om ouderwets te dromen. De wetenschap heeft ons veel goeds gebracht, maar ook veel vrijheid ontnomen. Deze baby is nog onzichtbaar voor de autoriteiten. Nu ziet men slechts twee mensen, die heel dicht bij elkaar liggen. Het kindje zit verstopt in de warme buik.

'In plaats van hem te plagen, kun je beter mijn rug masseren.'

Erica draait haar rug naar me toe. Met beide handen masseer ik haar onderrug. Door mijn hoofd spookt de kwestie die ik graag met Erica wil bespreken. Ik kan er niet te lang meer mee wachten en heb het uit angst voor haar reactie te lang uitgesteld.

'Ik denk erover om mijn chip te laten verwijderen?'

Erica lijkt me niet te begrijpen.

'Is er iets niet goed dan? Moet hij vervangen worden? Je kunt beter tot na de bevalling wachten.'

'Ik wil geen nieuwe chip. Ik wil hem helemaal laten weghalen.'

Erica draait zich verontwaardigd om, met een verbazingwekkende snelheid gezien haar omvang. Haar ogen worden groot en ik herken de hysterische bui in aantocht. De laatste tijd is ze toch al veel emotioneler.

'Je kunt niet leven zonder chip.'

'Waarom niet? Eeuwenlang hebben we alles zonder chip gedaan.'

Ik weet dat dit bluff is. Erica heeft gelijk. Het leven wordt veel omslachtiger zonder chip. Mijn hele identiteit is eraan gekoppeld. Je kunt nauwelijks aan geld komen zonder chip, je kunt niet reizen, medische hulp wordt lastiger en zelfs boodschappen bestellen wordt bijna ondoenlijk. Je wordt als het ware een 'niemand'. De problemen van mensen die de chip echt hebben laten verwijderen zijn legio. Toch willen ze geen van allen terug naar de chip.

'Heb je iets te verbergen dan?'

Erica weet niet dat ik al navraag heb gedaan over de procedure en steeds weer stuitte ik op deze vraag. Alle ambtenaren gaan ervan uit dat je wel iets te verbergen moet hebben, als je er een probleem van maakt dat 'men' te allen tijde weet waar je bent of wat je uitspookt. Ik heb zelfs het verplichte gesprek met de psycholoog gehad. Mijn argument dat de chip net zo goed op een pasje gebracht kon worden werd van tafel geveegd. Ik weet dat ik nu als verdacht te boek staat. Een potentiële terrorist, moordenaar of bedrijver van anderszins liederlijk gedrag, terwijl ik alleen maar niet constant bespied wil worden. Slechte dingen eten, zonder dat de ziektekostenverzekering aan de bel trekt. Lekker lui zijn en een dag niet de verplichte bewegingstijd vol maken. Het is toch weerzinwekkend dat er geregistreerd wordt als mensen seks hebben. Niet dat ik iets doe dat niet mag. Ik ben van nature monogaam en nog steeds onmetelijk verliefd op Erica. Pas nog was er een programma op de televisie waarin ze lieten zien dat als op een plek twee chips bovenmatige activiteit vertonen er sprake is van seks of ruzie. Door de automatisch geregistreerde hormoonspiegel erbij te pakken weet men welk van beide het is. De duur kan gemeten worden, de intensiteit. Alleen voor statistische doeleinden. De privacy wordt gewaarborgd. Alleen gelieerde onderzoeksinstituten hebben toegang tot de databases. Ik heb de lijst met onderzoeksinstituten gezien, dat betekent dat tien procent van de bevolking mijn leven kan bestuderen.

Het zaadje voor het verlangen te ontchippen is geplant toen ik net wist dat Erica zwanger was. Ik wil niet dat mijn kindje na de geboorte zijn chip krijgt. Vanaf het moment dat hij het levenslicht ziet zal alles vastgelegd worden. Zijn voedingspatroon, zijn groei, de vaccinaties, de huilbuien, hoe snel hij met alles is. Zijn hele verdere leven op een chip. Later bestaat niet eens meer de mogelijkheid om een deel van je leven te vergeten of aan te passen aan je dromen. De chip liegt niet. Je ouders weten altijd waar je bent en wat je uitvreet. Zelfs dat alle kennis, die je nodig hebt, op je chip geplaatst kan worden zonder te leren, spreekt me niet aan. Ik wil me van mijn chip ontdoen en dan zorgen dat mijn kind niet gechipt wordt.

Erica vindt het fijn dat alles bijgehouden wordt. Ze ziet alleen de voordelen, niet het grote gevaar als alle privé gegevens op straat komen te liggen. Stel je voor als er een dictator aan de macht komt. Hoe gemakkelijk zou het geweest zijn om de Joden in hun schuilplaatsen op te sporen. Een chip, de ultieme Davidsster. Erica zegt dat ze geen geheimen heeft. Ze moest eens weten. Vanmorgen is er een brief gekomen van de verzekeringsmaatschappij. Een waarschuwing dat ze tien kilo is aangekomen en dat dit tot een verhoging van de premie leidt. Deze brief heeft me alleen maar gesterkt in mijn mening. Hoewel ik het ook wel prettig vind om te zien dat het systeem feilbaar is en geen verband legt tussen haar overgewicht en de zwangerschap.

‘Ik wil ook niet dat ons kind gechipt wordt.’

Ik heb het nog niet gezegd of voel al de verwijdering. De verstarring. Erica gaat verder van me weg liggen en duwt mijn hand van zich af.

‘Verdwijn. Laat je chip maar weghalen. Loop maar uit ons leven. In ieder geval kunnen we je dan niet meer vinden.’

Ik had verwacht dat ze zou huilen of schreeuwen, maar ze klinkt ijzig koud, alsof er een ijsmuur tussen ons opgetrokken is. Ik besluit op de bank te slapen. Erica heeft de slaap hard nodig.

‘Ik wil een normaal kind,’ roept Erica me na.

‘Ons kind wordt normaal geboren zonder chip. Wij maken hem abnormaal. Als hij een chip moet hebben, dan wordt hij er wel mee geboren.’

Al twee dagen lang zwijgen we. Erica kijkt langs me heen. Ik voel me nu al onzichtbaar, zoals ik straks onzichtbaar zal zijn. Ik ga hardlopen. Ik ben een van de weinigen, die kiezen voor de vrije natuur in plaats van de loopband. De natuur geeft ruimte in mijn hoofd. Ik vraag me af hoe belangrijk het ontchippen voor me is. Of ik moet volharden in mijn queeste als ik er zoveel voor op moet geven. Is mijn vrijheid zo belangrijk als ik niet kan zijn met degene die ik boven alles lief hebt? Is het kiezen voor de liefde niet als kiezen van een niet uit te wissen band met als symbool de trouwring om mijn vinger. Een kind is een keuze voor het leven, een keuze voor Erica. Ik weet wat me te doen staat. Echte vrijheid zit in de keuzes die je maakt. Vandaag ren ik een kort rondje, de baby kan ieder moment komen en dan heeft Erica me nodig.

De nieuweling

Door Debby Willems

De nieuweling gaf hem een glimlach en nam plaats tegenover hem in de personeelskamer. Hij nam haar kort in zich op terwijl hij van zijn koffie nipte. Geen enkel haartje in haar knot zat verkeerd en de blazer die ze droeg had exact dezelfde kleur als haar ogen. Het was alsof ze zo uit een catalogus was gewandeld. Het viel hem mee dat ze geen bril droeg; een modern driehoekig motief had prima bij haar oh-zo-perfecte docentenlook gepast. Het was een contrast met hemzelf, met zijn jeans en een simpele blouse. Hij was in 2020 blijven hangen, hadden leerlingen hem ooit gezegd. Hij had zich niet geroepen gevoeld het jaartal even voor ze bij te stellen.

‘Heb je gisteren nog iets gedaan na school, Tristan?’ vroeg ze.

Hij schudde zijn hoofd; het was altijd hetzelfde met die nieuwelingen. Ze interpreteerde dit gebaar echter verkeerd. ‘Helemaal niets?’ vroeg ze met opgetrokken wenkbrauwen. ‘En het was nog wel zo’n lekker weer. Ga je nog wel iets doen in de meivakantie?’

Een zucht ontsnapte hem. Koetjes en kalfjes, serieus? Hier had hij geen zin in. Zonder een woord te spreken stond hij op en met de koffie in zijn hand begaf hij zich naar zijn lokaal.

Een glimlach verscheen op zijn gezicht toen de leerlingen van 2A met verwarde blikken naar de pennen op hun tafels keken. ‘Vandaag, jongens en meisjes, gaan jullie ervaren hoe leerlingen vroeger les kregen. Zij moesten alles namelijk met de hand schrijven.’

Vanwege de digitalisering was de noodzaak er niet langer om te leren schrijven, dus had hij het toegevoegd aan het curriculum van zijn geschiedenislessen. Na zijn instructies gingen de tieners aan de slag. Ieder jaar weer verbaasde hij zich erover hoe moeilijk schrijven voor hen bleek te zijn.

Hij hield halt bij een van de tafels en trok zijn wenkbrauwen op. ‘Zay, je bent een natuurtalent. Wat een prachtig handschrift.’

‘Ik heb een beetje vals gespeeld, meneer Winterberg,’ bekende het meisje met een grijns. Ze streek haar lange haren naar achteren en wees naar de vormers die op haar slapen geplakt zaten.

‘Je weet toch dat je tijdens de les niet met je hersengolven mag klooiën?’

‘Maar ik weet ook dat u wel in bent voor een geintje.’

‘Weet je dat, of hoop je dat?’

Haar grijns werd breder. ‘Soms wil ik liever niet weten of het zekerheid of hoop is, meneer.’

Hij wilde spreken, maar vanuit zijn ooghoeken zag hij de glazen deur openschuiven voor de nieuweling, die direct op hen af liep. ‘Ik heb signalen opgepikt van vormers,’ zei ze. ‘Vormers zijn verboden in klaslokalen en een leerling die deze toch gebruikt, dient ze in te leveren.’ Ze stak haar hand uit en richtte haar ogen op het meisje. ‘Dus geef maar hier, Zay.’

Hij zag Zays gezicht betrekken en een zucht ontsnapte hem. Ongevraagd zijn les verstoren en ook nog eens zijn leerling terecht wijzen? Het was altijd hetzelfde met die types: puur de regeltjes volgen.

‘Ze heeft de vormers gebruikt met een educatief doel,’ zei hij.

De nieuweling richtte haar blik nu op hem. ‘Wanneer vormers gebruikt worden met een educatief doel, zijn deze toegestaan mits de verantwoordelijke hier op toeziet.’

‘En die verantwoordelijke, dat ben ik.’ Hij deed niet eens moeite de ergernis uit zijn stem te filteren. Ze knikte en richtte zich weer op Zay. Haar mondhoeken gingen lichtjes omhoog en ze legde een hand op de schouder van het meisje. ‘Het spijt me dat ik je onterecht op de vormers heb aangesproken, Zay.’

Vervolgens schonk ze hem een glimlach. ‘Het spijt me dat ik onterecht je les heb verstoord, Tristan.’ Terwijl ze zijn lokaal uitliep, schudde hij zijn hoofd. Het menselijke uiterlijk bij een Rocent was al erg genoeg, maar deze zielige pogingen tot empathie mochten wat hem betreft worden gedeactiveerd.

Later die dag keek hij klas 3E rond. Hij had besloten om de leerlingen virtueel te toetsen over de prehistorie. De leerlingen hadden hun VR-brillen al op en hij had ze individueel ingesteld. Hij keek

rond hoe leerlingen de diverse opdrachten uitvoerden, waaronder uitzoeken wat er niet in de deze tijd hoorde en natuurlijk begrippen aan items en gebeurtenissen koppelen.

Het programma hield bij hoeveel punten iedere leerling haalde en detecteerde eventuele pogingen tot fraude, dus hij hoefde slechts toe te kijken. Hij zette zijn VR-bril op en zakte in op de virtuele omgeving van Twain.

Vorige week had Twain zijn titel als klassenclown weer eer aan gedaan. 'De prehistorie, dat was toch uw tijd, meneer Winterberg?' had hij gezegd.

'Zo oud ben nu ook weer niet. Jou pak ik nog wel terug voor die opmerking.'

Natuurlijk had hij woord bij daad gevoegd en voor vandaag had hij in Twains toets een dinosaurus ingevoerd. Het dier bestormde de jongen op volle snelheid. Twains ogen werden groot en hij slaakte een kreet. Boven de dinosaurus verschenen de woorden: je wist dat ik je zou terugpakken.

De jongen gaf hem een brede grijns. 'Die waren er toen niet eens, meneer.' Een groen vinkje bevestigde dat antwoord en het dier verdween.

'Heel goed, Twain,' zei hij. 'Dat was een instinker, speciaal voor jou.'

Aan het einde van de dag grinnikte hij nog even na om Twain terwijl hij naar de ophaalplaats liep. De glimlach gleed van zijn gezicht toen hij de nieuweling in een lokaal zag staan, bewegingloos wachtend op de volgende klas. Klaar voor een les met actuele verwijzingen naar populaire jeugdidolen, die hij niet langer kende. Soms sprak de jeugd een taal die hij niet langer begreep.

De laatste jaren moest hij steeds vaker even naar een jaartal zoeken, maar een Rocent had de kennis altijd paraat. Daarnaast klaagden Rocenten niet over werkdruk en draaiden tweemaal zoveel uren. Ze verdienden zichzelf terug, had de directie berekend.

Een rilling liep over zijn lichaam. Zou het echt zo zijn, dat ook hij vervangen kon worden door zo'n ding? Zijn argument was altijd de band met leerlingen geweest, maar de techniek ging zo snel.

Empathie, gezichtsherkenning en het opslaan van individuele informatie voor implementatie in gesprekken maakten Rocenten steeds menselijker. Doorzagen leerlingen dergelijke trucjes eigenlijk wel, of voelde het voor hen toch persoonlijk?

Zijn auto stopte voor zijn voeten en zijn ogen vernauwden toen hij iets onder de ruitenwisser opmerkte. Hij pakte het briefje van zijn auto en keek argwanend rond voordat hij instapte.

Terwijl het voertuig koers zette naar huis, vouwde hij het briefje open. De hanenpoten zagen eruit als ze waren geschreven door een klein kind. Bedankt voor de leuke les, meneer Winterberg, en een fijne vakantie. Groetjes, Zay. PS: dit is geschreven zonder 'geklooi' met vormers.

Een grijns verscheen op zijn gezicht. Dat van die vormers was wel te zien, ja. Hoe kwam ze erbij om dit te doen? Leerlingen wisten hem ook keer op keer te verrassen.

Dat was het, realiseerde hij zich. Mensen konden onvoorspelbaar en eigenzinnig zijn, terwijl Rocenten altijd volgens geprogrammeerde patronen werkten. Daarom zou een Rocent in de omgang met leerlingen nooit een docent kunnen evenaren, wist hij nu. Of hoopte hij het slechts?

Hij keek naar het handgeschreven briefje en Zays woorden galmden door zijn hoofd.

'Soms wil ik liever niet weten of het zekerheid of hoop is.'

Het huis op de heuvel

Door Johan Klein Haneveld

Vlak boven mijn hoofd spatten splinters weg. Een ervan sneed in mijn wang. In de vlekkerig grijze muur bleef een rond gat achter. Ondertussen rolden de echo's van de knal heen en weer tussen de half ingestorte gebouwen.

“Dat zal jullie leren op mijn terrein rond te hangen”, klonk een rauwe stem. De eigenaar ervan stond in een van de ruïnes, waar een groot deel van de buitenmuur was weggefallen en de tussenvloer zichtbaar was. Achter hem bevonden zich roodbruine klossen, tegen elkaar leunend alsof ze elk moment konden instorten. De man droeg een grijs gewaad, dat wapperde om zijn dunne ledematen, en hield een stok vast die in onze richting wees. “Hier is geen plek voor jullie soort, raddraaiers!” De dreun had me geschrokken door mijn knieën doen zakken. Ik kwam langzaam weer overeind en stak mijn handen boven mijn hoofd. Ik wenkte met mijn kin naar Simon dat hij hetzelfde moest doen. Hij zag bleek en zijn vingers trilden. “Ik zei toch dat het een slecht idee was?” Maar hij vond bijna alles wat ik voorstelde gevaarlijk. En dat terwijl hij altijd zijn oudere zus bij zich had.

“Maak je geen zorgen”, zei ik tegen hem. Toen riep ik zo hard als ik kon naar de man in het vervallen gebouw: “We wilden juist vertrekken! We hebben hier toch niks gevonden!”

Simon fronste. Hij keek omlaag. Bij zijn voeten lag een voorwerp van metaal. Er zaten glassplinters in en draaiende uitsteeksels boven een witte plaat. Op een teken van mij duwde hij het met zijn voet in de schaduw onder een schuine steenplaat. Vervolgens stak hij zijn armen zo mogelijk nog hoger. De man zei iets, maar de eerste woorden kon ik niet verstaan. “... respect voor iemands eigendom. Alsof het niets kost!”

“We zullen hier nooit meer komen!”, riep ik.

“Dat is jullie geraden!” Een tweede, echoënde dreun en nu stoven er stukjes steen op, nog geen twee meter bij onze tenen vandaan. We keerden ons om en klauterden tegen de muur op. Van een afstandje leek hij glad, maar er waren genoeg richels voor onze vingers en tenen. Bovenaan hadden we de schilferende, roestige metalen draden eerder die dag al opzij geduwd. Ik wachtte tot mijn broertje over de top heen was. Toen ging ik hem snel achterna. Ik keek nog een keer terug over mijn schouder, maar de man was al verdwenen.

Ik liet me de laatste anderhalve meter vallen. Mijn voeten zakten diep weg in het veerkrachtige, koele mos en ik moest met mijn armen zwaaien om overeind te blijven. Ik lachte hardop. “Dat was geweldig! Wat een avontuur!”

Simons gezicht bleef een ogenblik vlak, maar uiteindelijk bewogen zijn mondhoeken zich omhoog. Zijn wangen hadden ook weer kleur gekregen. “Wacht tot de anderen hiervan horen!” Hij legde zijn hand tegen de stam van de dichtstbijzijnde boom. Een patroon van witte lijnen verscheen op zijn onderarm. Hij bewoog zijn vingers er overheen, ondertussen dingen mompelend. Ik zag letters verschijnen op zijn huid, een plaatje, en vervolgens rolden er hele lappen tekst voorbij. Simon gniffelde om de reacties. Toen keek hij om naar mij. “Je bloedt!”

Ik bracht mijn hand omhoog en voelde aan mijn wang. Een pijnlijke steek. Mijn vingers waren rood. “Ik kijk of ergens een printer in de buurt is”, zei mijn broer en hij toetste commando's in op zijn arm. Uit de begroeiing klonk geritsel. Een apparaat op gebogen pootjes kwam tevoorschijn. Het stak een grijper uit naar een boomstam en bovenop de constructie van samengeperst hout en aaneengesmolten zand begonnen lampjes te gloeien. Aan de voorkant ging een klep open. Een rol kleefverband. Ik pakte het en keek de printer na terwijl hij waggelend weer uit zicht verdween. Op zoek naar nieuw materiaal om mee te werken. Ik drukte het gladde spul dat het apparaat had achtergelaten op de snee, waar het zich direct vasthechtte.

“Ik heb al zestig bravourapunten gekregen”, zei Simon, die weer naar zijn arm staarde, met verwondering in zijn stem. “Genoeg om naar het tweede avonturiersniveau te gaan. Er waren zelfs reacties van mensen van Congo en Nieuw-Texas en een uitnodiging voor de volgende tiener grottentocht.”

“Nu niet overdrijven, he? Je vergeet toch niet dat je dit alleen gedaan hebt omdat ik het heb voorgesteld?”

“Dat is toegestaan”, zei Simon zelfverzekerd. Hij wees naar mijn arm. “Ben jij niet benieuwd hoeveel punten ze jou hebben gegeven?”

“Ik wil techniekpunten, geen avonturierspunten”, antwoordde ik. “Ik heb al niveau vijf. Genoeg om zonder volwassenen op reis te kunnen. Meer heb ik niet nodig.” Ik zuchtte. “Kom, laten we teruggaan voordat iemand ons minpunten geeft voor betrouwbaarheid. Ik wil niet buiten het dorpshuis moeten blijven.”

“Te laat.” Onder ons duwde onze vader een met flinke bladeren bezette tak opzij. Hij klom tegen de helling op, terwijl er zweetdruppels over zijn rode wangen rolden. “Ik heb mijn corvee in het datalab moeten omruilen om jullie te halen. Had ik niet gezegd dat jullie hier nooit mochten komen? Dat dit verboden terrein was?”

Ik wilde antwoorden dat hij ons daarmee juist nieuwsgierig had gemaakt, maar het vuur in zijn ogen suggereerde dat slimmigheden zijn boosheid dit keer niet konden temperen. En wie zich zo tegen zijn ouders keerde, had behoorlijk veel kans negatief te scoren.

“Ik had gelukkig voldoende collegialiteitskrediet”, zei hij, meer tegen zichzelf dan tegen ons. Zijn blik ging naar de grauwe muur en omhoog naar de verbogen draden. “Die man is gevaarlijk. Hij vindt dat dit terrein van hem is, en dat hij dus mag bepalen wat er gebeurt met wie de muur over komt.”

“Ik snap het niet”, zei Simon. Hij had zijn hand opgetild en de lijnen op zijn arm vervaagden.

“Waarom zou hij die puinzooi willen hebben? Er groeit niks. Ik kon zelfs mijn computer niet gebruiken.”

Vader schudde zijn hoofd. “Dit was vroeger een energiecentrale, en hij was de directeur.”

“Wat is een energiecentrale?”, vroeg Simon, een diepe groef in zijn voorhoofd.

“Hier werden kolen verbrand, zodat elektriciteit ontstond. En die man bepaalde wie die elektriciteit vervolgens mocht gebruiken: de mensen die hem ervoor wilden betalen. Mannen en vrouwen moesten in kantoren en fabrieken werken om van hem te kunnen kopen wat ze nodig hadden. En hij werd rijker en rijker, alleen omdat hij toevallig hier de baas was.”

Mijn broertje huiverde. “Wat afschuwelijk.”

Ik haalde adem. Mijn vader leek door de onderdrukkende sfeer van de centrale zijn woede te zijn vergeten. “Dat was voor we bij planten de fotosynthese leerden aftappen, toch?”

“Voordat de energie gratis werd”, bevestigde hij. “En de productie. En de communicatie. Er was niks meer over om te bezitten.”

“En de man dan?”, wilde Simon weten.

“Die bevond zich opeens onderaan de rangorde. Dat kon hij niet verdragen, dus verliet hij ons en sloot zich hier op. In zijn eigen stukje wereld.”

“Ik snap hem niet”, zei Simon. “Hij vindt dingen belangrijker dan mensen.”

“En daar geef ik je tien wijsheidspunten voor.” Onze vader glimlachte. “En de minpunten laat ik voor een keer schieten. Kom mee, dan kunnen we nog wat appels plukken voor het donker wordt.”

Simon en ik knikten. We daalden achter hem af tot we volledig waren omgeven door ruisende bladeren.

De slotracebaan

Door Jan Peter Haagsman

Grappig, dacht hij. Jammer dat zijn opa er niet meer was, want die zou het nog veel grappiger gevonden hebben. Die had hem verteld over de slotracebaan uit zijn jeugd, die bediend werd met twee snelheidsregelaars die met kabels aan de baan verbonden waren. De autootjes, één rode en één groene, werden van stroom voorzien door middel van twee sleepcontacten onder de auto's, aan weerszijden van het pennetje dat in de sleuf van de baan viel en de auto op koers hield. Het was bijna hetzelfde principe als waarmee uiteindelijk de discussie over de noodzaak van fossiele brandstoffen beslecht werd. Natuurlijk ging het daarbij niet meer om sleepcontacten, want een echte auto bleef nooit zo strak in het spoor als zo'n ouderwets raceautootje op zo'n baan. Zelfs al waren de meeste auto's inmiddels voorzien van geavanceerde systemen die de menselijke bestuurder eigenlijk overbodig maakten. Maar dat de voor het opladen van de batterijen benodigde stroomvoorziening zich net als bij zo'n slotracebaan in het wegdek bevond was geniaal. Opladen tijdens het rijden. Geen wachttijd van meer dan een half uur om je auto tot maar zeventig procent van zijn capaciteit op te laden, of het gedoe met niet goed passende modules bij de met verwisselbare batterypacks uitgeruste auto's, maar gewoon een route kiezen via wegen waar het magnetische inductiesysteem in aangebracht was, en al rijdend de accu's opladen.

Het meest bijzondere vond hij nog dat zijn zoontje bij het zien van de racebaan op de rommelmarkt direct het verband zag tussen de ouderwetse in de racebaan gebruikte technologie en de inmiddels al bijna twintig jaar geleden geïntroduceerde "snelweg vier punt nul". "Vier punt nul", omdat het na beton, asfalt en zoab de vierde grote innovatie van het wegennet betrof. Het joch was pas acht, maar was altijd erg scherp.

Op weg naar huis, met de racebaan achterin, bleek het erg druk op de door hem gekozen route. Langzaam rijdend en bijna stilstaand verkeer, en nu hij in de file stond moest hij weer aan zijn opa denken. In de twintig jaar sinds de aanleg van de eerste met de nieuwe techniek uitgeruste snelweg, was nog niet eens de helft van het snelwegennet er op overgegaan. Dat was natuurlijk best begrijpelijk, gezien de hoge kosten die ermee gemoeid waren. En nu waren de routes waar de techniek beschikbaar was, veel drukker dan de nog niet uitgeruste wegen. Het fenomeen file, dat aan het eind van de vorige eeuw een steeds groter gevaar voor de economie was gaan vormen, en toen door allerlei overheidsmaatregelen onder controle leek te komen, werd nu op de inductiewegen opnieuw een steeds groter wordend probleem. Op de reguliere wegen stonden op een groot aantal locaties snelladers, voor noodgevallen, en op veel provinciale wegen was bij elke kruising onder de voorsorteervakken een inductiesysteem aangelegd. Binnen de bebouwde kom kwam dat bij een aantal gemeentes ook voor, en vooral in de grotere gemeentes was de techniek eveneens toegepast onder parkeerstroken. In de kuststreken en langs de grote rivieren waren bijna alle wegen voorzien. De aanleg was daar gecombineerd met de noodzakelijke dijkophogingen, en in de dijklichamen waren stroomopslagvoorzieningen aangebracht, om zo de leverantie van de met zonnecellen opgewekte stroom vierentwintig uur per dag te kunnen garanderen. Het ging de goede kant op, maar een echt dichtmazig wegennet was het nog niet. Hij vond filerijden niet leuk, en zette de auto op de automatische piloot en opperde een spelletje te spelen, maar de jongen had geen zin.

"Neem de afslag", zei zijn zoontje, en zodra hij een mogelijkheid zag, schoof hij een baan naar rechts.

"Weet je dat je opa vroeger elke dag wel drie uur in de file stond, van huis naar zijn werk en van zijn werk weer terug naar huis?"

“Waarom ging hij dan niet gewoon dichterbij huis werken?”

“Wat stel jij altijd moeilijke vragen, zeg!”

“Dat zei de meester gisteren ook al.”

Hij vroeg zich af wat hij aan zijn meester gevraagd had, en durfde er eigenlijk niet naar te informeren, uit angst opnieuw met een vraag geconfronteerd te worden waarop hij het antwoord schuldig moest blijven. Zijn nieuwsgierigheid nam toch de overhand.

“Wat had je dan aan je meester gevraagd?”

“Ik had hem gevraagd of hij wist wat het vandaag voor weer zou worden.”

En de kwallen glanzend als parels in het maanlicht

Door Tais Teng

Helga's tante kweekte sierkwallen en Helga rolde zoals gewoonlijk elke ochtend als eerste uit haar hangmat en stommelde naar het grote aquarium op de voorplecht van hun woonboot. De zon wipte net boven Dijk Europa uit en verschoof in een paar hartenkloppen van bloedrood naar zengend wit. De kwallen fonkelden in het lage zonlicht, even kleurig en complex als orchideeën en stuk voor stuk dodelijk giftig.

Helga kon iedere soort benoemen: de mercatorkwallen met hun gouden kompasroos, de blauwe virago's en de regenboogkralen die nooit groter dan je duimnagel werden.

Helga goot de beker met panische garnalen leeg en drukte haar neus tegen het pantserglass. Het was altijd fascinerend om te zien hoe de tentakels hongerig rondslierden. De een na de andere garnaal verstarde en werd de maagholtes ingetrokken.

Zodra de kwallen op kleur waren, vatte tante ze in helder plastic of synthetische barnsteen. De dodelijke kwallen eindigden als kralenkettingen en hangers of als bijzonder gewaagde oorbellen. Alleen de toeristen kochten ze: elke Buitendijker had wel een familielid of vriend stuiptrekkend uit de zee moeten vissen.

Na de kwallen liep Helga naar de achterplecht om de kweeknetten met kelp binnen te halen. De woonboten en piepschuimenvloten van Buitendijks reikten tot voorbij de westelijke horizon: zes miljoen zeezigeuners die letterlijk van de wallenkant geduwd waren door de rijkere.

Helga snoof de geur van smeulende wiertuurtjes en de droogrekken met zwaardvis genietend op: het was diep vertrouwd, geruststellend. Het betekende dat niemand honger of kou hoefde te leiden. Dat ze zich prima konden redden zonder die weke Wallenkanters.

'Helga?' riep tante Rimca uit de kajuit. 'Jij en Ciska nemen de kraam vandaag over. Ik heb een stel verse kwallen te lakken.'

'Geen probleem!' riep Helga terug. En het was beter dan geen probleem. Ze was dol op de kleurige drukte van de Goodelieve markt, het jodelen van de nachtmeeuwen op de Admiraal Schuyvertoren, de stank van roosterende zeekomkommers.

Toen ze op de markt arriveerde, had Ciska de kraam al opgezet, en de kwallenkettingen uitgestald. Als lokker stond er een miniatuur-aquarium met levende kwallen en een bordje met 'Niet aanraken! Levensgevaar!' in zes talen. Het doodskopje met gekruiste beenderen was voor de analfabeten.

Ze verkochten een dozijn kettingen en een retort met een levend kwalletje aan twee giechelende Wallenkantersmeisjes.

'Wees er voorzichtig mee,' zei Ciska. 'Het is een echte zeewesp. Een steek en je rolt schuimbekkende over de grond.'

'Ges!' zei het kleinste meisje en ze giechelden nog harder.

Ciska mikte de kettingen in een kluisje, trok het titanium gordijn van de kraam dicht.

'Tijd voor een pauze. Ik weet iets geinigs.'

Ze viste een zijden sarong uit haar tas, twee pumps van geëetst staalglas.

'Hoe kom je daar aan?' riep Helga. Ze voelde een steek van heerlijke angst. 'Dat zijn Wallekantersspullen,' vervolgde ze fluisterend.

'Eerlijk gestolen. Ik liep de hamam in en trok hun spullen in de kleedkamer aan. De mijne liet ik achter.' Ze trok een tweede sarong uit haar tas. 'Ik heb er ook eentje voor jou.' Haar glimlach werd een brede grijns. 'Voor het komende uur zijn we twee Wallenkanterstrutjes.' Ze trok aan Helga's arm.

'We gaan gewoon bij Tantoretti zitten.' Ze knikte naar de uitkijktoren met het roterende terras.

'Maar dat kan ik onmogelijk betalen! Een cocktail kost daar meer dan ik in een maand verdien.'
'Niet als iemand anders het betaald. Laat dat maar aan mij over.'

De deurman liet hen zonder probleem door. Dames waren altijd welkom, behalve als ze al te onvast op de benen stonden.

Deze week was het thema Ruimte, zag Helga. Drones in de vorm van SpaceX-landers brachten de drankjes rond en de spiesen met gamba's. Boven hun hoofd dreven de ruimtesteden langs: Putingrad en Nue Berlin, Goederede met zijn immense zonnezeilen.

Ciska liep regelrecht op een tafeltje met twee jongens af. Ze waren duidelijk ouder dan Helga en Ciska: eerder drieëntwintig dan zestien.

'Hei garçons,' zei Ciska 'We zijn twee arme Buitendijkersmeisjes en behoorlijk dorstig.'

De grootste jongeman, die met de neusring en de bio hazard tatoeage op zijn kaalgeschoren kruin wierp een blik op Ciska's pumps en grijsde. 'Vast wel. En wat willen jullie drinken?'

Het terras lag zo hoog dat je Dijk Europa boven de daken en masten zag uitsteken. Boven de Wallenkant kleurde de hemel lichtrood: dat was het hemelweb dat het zengende ultraviolet tegenhield boven de Randstad maar uiteraard niet boven Buitendijks.

Helga nipte aan haar tweede cocktail. Het smaakte voornamelijk naar anijs maar er zwom wel een miniatuur duikboot in rond.

'Vertel mij een over jezelf?' vroeg de andere jongen.

'Ik?' Toen ze opkeek, was Ciska verdwenen, samen met de andere jongen. *Handig*. 'Eh, jij eerst.'

'Mijn vader is dijkgraaf,' begon de jongen. 'Een van de negen. Dijk Europa is zestig meter hoog, met diamanten stootplaten en een kern van geschuimd titanium maar een vloedgolf... Nu, die komen verdraaid hard aan. Mijn vader heeft twintigduizend cyberspinnen onder zich die elk gat meteen dichtweven en meer drones dan er zeemeeuwen boven de visafslag vliegen. Mijn moeder, ze is een Telefunken von Eindhoven. Oude elektronica adel. En jouw ouders?'

'O, die zijn dood. De laatste tsunami smeedt onze woonboot om. Als ik niet op de jongste van mijn tante aan het oppassen was geweest...'

De jongen gaapte haar aan en grijsde toen. 'Och ja, dat was de afspraak: jij bent van hier.' Hij hief zijn hoofd luisterend op. 'Mijn compagnon, hij zegt: waarom spelen we geen Kus de Bruid?'

Helga wist dat de meeste Wallenkanters een computer in hun hoofd hadden. Een AI niet groter dan een sneeuwvlok die samen met hen opgroeide en gewoonlijk heel wat slimmer was dan zijn mens.

'Kus de bruid?'

'Och ja, een meisje van hier kent dat natuurlijk niet. Het is een dating site. Log in en toon twee foto's. Het programma vertelt dan of we bij elkaar passen.' Hij tikte zijn oorlel aan. 'Mijn compagnon zegt dat het programma onfeilbaar is. Een Turing zestien AI bestuurt het.'

Ineens hingen er twee foto's boven het tafeltje, plus een knipperende balk. 'De balk loopt van een tot tien,' zei de jongen. 'Bij alles onder de vijf kun je maar beter meteen gif in zijn of haar beker gieten. Acht is al "lang en gelukkig" maar tien, dat is het Tristan en Isolde niveau. Totaal voor elkaar bedoeld. Trouw zo eeuwig dat de dood zulke gelieven niet eens kan scheiden.'

'Zijn jullie er klaar voor?' sprak een diepe stem. Diep en galmend en absoluut wijs. Het soort stem waarmee tante Rimca's Krishna waarschijnlijk zou spreken.

'Ja,' zei Helga en ineens voelde haar tong vreemd droog. *Dit is menens*.

De foto's schoven in elkaar, vervloeiden.

De vonk begon bij de een en ze hoorde gekijf, het geluid van brekend glaswerk.

'Later we eens verder inzoomen,' sprak de goddelijke stem. 'Dieper integreren.'

De vonk schoot voorbij de vijf en het glasgerinkel maakte plaats voor een opgetogen lach, vogelgezang en het murmelen van beekjes.

De foto's sidderden en de vonk schoot naar het einde van de balk, gloeide goudgeel op.

'Dit is bizar,' sprak de stem en er klonk een diepe verbazing in door. 'Honderd procent compatibel. Dat heb ik nog nooit meegemaakt: mensen die zo perfect bij elkaar passen.' Trompetten schalden.

'Gefeliciteerd! Jullie zijn het soort gelieven dat de kwallen als parels ziet glanzen in het maanlicht. Die jubelen met de futen.'

De jongen schoot overeind, veegde de knipperende balk weg.

'Dit is een vuile leugen! Je hebt Kus de Bruid gehackt! Mijn compagnon vertelt me dat je echt van hier bent, een kwallendregster en dat je je schoenen en kleren gestolen hebt!' Hij schudde zijn vuist, een vreemd onmachtig gebaar. 'Je wilde mij verleiden! Omdat mijn vader de dijkgraaf is!'

Helga keek hem na en alles was perfect: de vorm van zijn oren, de manier waarop hij voorbij de tafeltjes stampte, zelfs zijn gebalde vuisten. Het beeld etste zich in haar brein, onvergetelijk, eindeloos kostbaar. Maar ze bleef staan, rende hem niet achterna. Helga was een Buitendijkse en een kwallendregster trouwen met de zoon van een dijkgraaf? Dat was het soort sprookje waarin zelfs kleuters niet konden geloven.

Hartelijke geborgenheid

Door Debora Degreef

Sep huilt weer. Fiona buigt zich over de wieg en aait Sep over zijn bol. Het lijkt alsof hij geen lucht krijgt, omdat hij in korte stoten inademt en half kuchend uitademt. Er klinkt een benepen piep en soms een rochel. Ze tilt hem op en wiegt hem. Uiteindelijk valt hij in slaap.

Een paar weken later zitten Fiona en Bas met Sep in het ziekenhuis voor onderzoek. Natuurlijk weten ze dat de longen van een pasgeborene nog op gang moeten komen en dat zijn blauwe gelaatskleur vanzelf zal verdwijnen, maar kleine Sep is inmiddels bijna twee maanden oud. De huisarts vond een onderzoek geen overbodige luxe.

“Meneer en mevrouw Hoedjes,” zegt de oude arts die Sep heeft onderzocht, “we hebben slecht nieuws. Jullie zoon heeft een hartklepaandoening.” Fiona ademt geschrokken een grote hap lucht in.

“Zijn hart moet hard werken om het bloed rond te pompen en dat bloed loopt soms terug het hart in. Daardoor heeft Sep moeite met ademen.” Er volgt nog een medisch verhaal waarbij de arts plaatjes van een hart toont.

“Kunnen jullie er iets aan doen?” vraagt Bas terwijl hij de hand van zijn vrouw beetpakt.

“Nee, niet met een operatie. We hebben maar één alternatief. Interspecific blastocyst complementation.”

“Orgaankweek?” vraagt Bas die goed op de hoogte is van de medische ontwikkelingen.

“Ja, klopt. Of IBC, zo staat het ook bekend.”

“Maar...hoe gaat dat dan? Het is toch verboden om de techniek op dieren toe te passen?”

“Dat klopt, die wet is vorig jaar aangenomen. Maar bij mensen mag het wel.” De arts laat zijn woorden even doordringen op het echtpaar.

“Zijn we dan proefpersonen?”

“Nee,” zegt de arts geduldig, “volstrekt niet. De techniek is voldoende getest op dieren. We mogen menselijke organen echter niet kweken in dieren, dat is een andere ethische discussie die voorlopig in het voordeel van de dieren uitpakt.”

“Moeten wij een hart kweken in één van onze lichamen?” vraagt Fiona voorzichtig.

“Nou,” gaat de arts door, “eigenlijk heeft de grootste kans van slagen als het hart in het lichaam van Sep zelf wordt gekweekt.”

“Is hij niet te klein?”

“Het is riskant, inderdaad,” zegt de arts, “maar eerlijk gezegd onze enige kans. Een hart kweken in uw lichaam houdt in dat het de eigenschappen van uw lichaam over zal nemen en die zijn niet geschikt voor een baby. Uw arterieel stelsel is van een ander niveau, net als uw immuunsysteem en...”

“En als we niets doen?” onderbreekt Fiona de arts ongeduldig.

“Dan haalt Sep zijn eerste verjaardag niet.”

Een paar maanden later

De opmerking dat Sep zal overlijden voordat hij één wordt, kwam hard aan bij Fiona en Bas. Een leven zonder Sep was voor hen ondenkbaar en daarom stapte het jonge gezin de wereld van de orgaankweek binnen.

Na een uitgebreide uitleg met alle mogelijkheden, risico's en condities, volgde een zenuwslopende operatie om bij Sep een stukje weefsel te implanteren dat uit moet groeien tot een volwaardig hart. De plek werd zijn onderbuik, omdat darmen flexibel zijn en kunnen meebewegen in de buikholte.

Fiona en Bas letten er zo veel mogelijk op dat Sep niet op zijn zij ligt waar het implantaat groeit. De arts heeft hen verzekerd dat het geen kwaad kan, maar Bas en Fiona nemen geen enkel

risico. De kleine Sep wordt met alle voorzichtigheid behandeld. Wanneer hij wil kruipen over de vloer, tillen ze hem op. Wanneer hij iets te wild om zich heen slaat met een knuffel, pakken ze de knuffel af. Hij wordt gevoerd, omdat hij geen bestek vast mag houden.

Elke drie weken moeten ze met Sep terug naar het ziekenhuis voor controle. Dan kunnen ze op de scan van zijn buikholte verheugd constateren dat het hart in normaal tempo groeit.

“Heeft u iets opgemerkt de laatste week?” vraagt de arts met een glimlach. Fiona en Bas kijken elkaar vragend aan.

“Nee, waarom?” vraagt Bas onzeker.

“We hebben een mijlpaal bereikt. Het kweekhart is uit zichzelf gaan kloppen.” Fiona kijkt naar de buik van Sep, die half slapend op haar schoot zit.

“Ja, je kunt het zelf voelen. Probeer maar,” zegt de arts bemoedigend. Fiona legt een vinger op het litteken en lacht verheugd.

“Het hart kan nog geen bloed rondpompen,” vertelt de arts, “maar dit is echt fantastisch nieuws. Nog even en we kunnen een transplantatie uitvoeren.”

Diezelfde avond wordt het groots gevierd met de hele familie.

Vier maanden later

Sep wordt vliegensvlug bevestigd aan apparatuur, waarna klinische piepjes en pompen klinken. Fiona en Bas worden naar de hal gestuurd, waar ze achter glas toekijken hoe de zusters en artsen bezig zijn met hun zoon.

Het lijkt een eeuwigheid te duren voor Bas en Fiona, totdat de arts gebaart hem te volgen. Op zijn kantoor, waar ze voor het eerst over de hartziekte van Sep hoorden, zegt de arts onomwonden: “Bij Sep zijn complicaties opgetreden. Het ziet ernaar uit dat de kweek afgestoten gaat worden door zijn lichaam.”

“Oh nee!” roept Fiona verschrikt uit.

“Een nieuwe kweek?” roept Bas in paniek. “Kunnen we direct starten met een nieuwe kweek?” De arts schudt zijn hoofd.

“Niet voordat deze kweek volledig afgestoten is door het lichaam. En dan is het maar de vraag of de nieuwe kweek wel aanslaat en ten tweede...” Hij wacht even en kijkt de ouders doordringend aan. “Of het niet te laat zal zijn voor Sep.”

Bas is naar huis gegaan om de huisdieren eten te geven, Fiona is bij Sep gebleven. De baby slaapt en maakt ratelende geluidjes. Fiona legt haar rechterhand op het echte hart en haar linkerhand op het kweekhart. Het geeft haar kracht om beide harten te voelen, om het leven in Sep te voelen. Twee hartjes die kloppen op de monitor. Twee harten die allebei een lijn laten zien. Twee harten die samen niet eens sterker zijn dan één normaal hart, denkt Fiona triest.

Wanneer het kweekhart stopt met kloppen haalt Fiona geschrokken haar hand weg van de buik van Sep en staart ze naar de monitor waar een rechte lijn het einde van het hart weergeeft. Nog voordat de zusters en arts ter plekke zijn, is ook het echte hart van Sep gestopt en ligt Fiona huilend op de borst van haar kleine baby.

Twee zusters trekken Fiona ferm weg, een arts zet een defibrillator op de kleine Sep en met elektrische stoten wordt het echte hart van Sep weer tot leven gewekt. High fives en gejuich van het dienstdoende team dat zichtbaar opgelucht is. Een zuster veegt bij Fiona de tranen van haar wangen. “Uw zoon leeft, hij redt het.” De arts kijkt bestraffend naar de zuster en Fiona weet het. Sep redt het helemaal niet. Zijn kweekhart is dood en tijd voor een nieuwe kweek is er niet. Het is alleen nog een kwestie van tijd voordat Sep het definitief opgeeft.

“Mag ik mijn zoon vasthouden?” vraagt Fiona zacht. De zusters bergen de spullen op en laten Fiona naast haar zoon in bed kruipen.

Als Bas terug is in het ziekenhuis, zal hij hetzelfde doen, zodat Sep bij ontwaken de geborgenheid van zijn ouders zal voelen.

Perfectie

Door Els Mertens

Tevreden keek ik naar de feesttafel. Vanavond ging het eindelijk gebeuren. Ik kon niet wachten tot het zo ver was.

“Aarde aan Celeste, aarde aan Celeste.”

Ik schrok op uit mijn gedachten.

“Dag mam.”

“Zo lieverd, jij zat ver weg met jouw gedachten.”

Ik voelde mijn wangen rood worden.

“Moet je ons iets vertellen?” vroeg mama.

Ik glimlachte en knikte.

“Straks, oké? Ik wil het in één keer aan iedereen vertellen.”

“Is goed, lieverd. Ik ben benieuwd.”

Mama draaide zich om en ging naar de deur om tante Hilde en oom Tuur te begroeten. De personen die iedere keer tijdens het jaarlijks familiefeest dezelfde vraag stelden. Een vraag waar ik telkens negatief op moest antwoorden, tot vandaag! Vandaag kon ik met trots aankondigen dat ik na jaren alleen zijn, eindelijk de liefde van mijn leven had gevonden.

“Hoi Celeste, hoe gaat het ermee?” vroeg tante Hilde opgewekt.

“Geweldig, met jullie?”

“Ook goed, dank je. Klaar voor het feest?”

Ik knikte heel overtuigend. Ze moesten eens weten wat ik te vertellen had.

“Tijd om aan tafel te gaan,” riep mijn moeder twintig minuten later. Heel de familie, zo'n twintig man, begaf zich naar de tafels die papa in de tuin had gezet. Mama genoot ieder jaar opnieuw van de drukte en het feit dat iedereen haar lekkere maaltijd kon smaken. Papa vond het geweldig dat hij kon opscheppen met zijn prachtige tuin.

Ondanks dat het eten weer overheerlijk was, kreeg ik amper iets door mijn keel. Plots was ik nerveus. Zouden ze hem wel goedkeuren? Want het was natuurlijk niet de meest logische optie geweest.

“Celeste, meisje,” begon oom Tuur.

Hier gingen we dan.

“Voor je verder gaat, oom Tuur, het antwoord is ja,” zei ik apetrots.

Plots was het muisstil. Alsof ik iets wereldschokkends had gezegd.

“Meen je dat nou?” vroeg tante Hilde vol ongeloof.

Ik knikte.

“Ik heb hem eindelijk gevonden.”

“Proficiat meid!” riep oom Tuur, vooraleer hij me een dikke zoen gaf. “Ik wist dat het ooit zou komen! Nooit meer alleen aan deze feesttafel zitten. En nooit meer aan de kop van de tafel moeten zitten.”

“Tuur, zwijg nou toch eens,” onderbrak mama hem. “Laat haar nou maar het hele verhaal eerst doen.”

“Dus jullie wisten ook nog van niks?” vroeg tante Hilde.

Mama en papa schudden hun hoofd.

“Ik wilde het nieuws houden voor vandaag.”

“Kon hij niet mee komen?”

Ik schudde mijn hoofd.

“Hij kon wel mee, maar hij was er nog niet helemaal klaar voor. Hij moet nog even wennen aan het idee van een relatie, denk ik. Binnenkort krijgen jullie hem wel te zien. Maar weet je ... hij is echt perfect! Helemaal zoals ik mijn ideale man voor ogen had.”

Ik keek rond. Het nieuws was blijkbaar al wat ingezonken, want iedereen begon rustig verder te eten.

“Wanneer is binnenkort?”

“Ik denk dat hij met Kerstmis wel klaar is om mee te komen.”

“Waar heb je hem leren kennen?” vroeg tante Hilde.

Dit was de vraag waarvan het antwoord zou inslaan als een bom.

“In de robotfabriek,” zei ik zo luchtig mogelijk.

Prompt vielen er enkele lepels weer in de soepborden, terwijl andere dan weer halverwege tussen tafel en mond bleven hangen.

“Pardon?” vroeg papa.

“Ik denk dat je het wel gehoord hebt, niet?” antwoordde ik zacht.

Iedereen had al gehoord over de robotfabriek, maar niemand geloofde dat er werkelijk vraag was naar op maat gemaakte mensen.

“Dus ... hij is niet echt?”

“Hij is zeker wel echt!” riep ik verontwaardigd uit. “Hij is perfect, de man uit mijn dromen.”

Ik had al spijt dat ik meteen had gezegd dat de man van mijn leven eigenlijk een robot was. Maar zo zag ik hem niet, ik zag hem echt als mens. Ik was al heel snel van hem gaan houden en wou hem voor geen geld meer inruilen. Mijn familie moest hem aanvaarden zoals hij was.

“Ach, waarom ook niet, hè?” zei oom Tuur onverschillig. Meestal had ik daar een hekel aan, maar op dat moment kon ik niks beter wensen dan iemand die deed alsof het de normaalste zaak van de wereld was.

“Als ze maar gelukkig is, dat is toch het belangrijkste, niet?” ging hij verder met een grote lach op zijn gezicht.

“Dank je, oom Tuur. Dat betekent veel voor me,” antwoordde ik.

De anderen van het gezelschap mompelden nog wat onverstaanbare dingen. Naar wat ik kon opmaken alleen maar goede dingen. Blijkbaar durfden ze niet anders dan positief te reageren, nadat oom Tuur had gesproken. En maar goed ook.

Ik was tevreden met mijn man en met hoe hij ter wereld was gekomen. Ik hield van hem, hij hield van mij. Misschien was de liefde artificieel, maar dat deerde me niet. Het gevoel van bemind te worden overheerste al de rest. Niks kon daar tegen op.

“Goed,” zei tante Hilde, terwijl ze het glas hief. “Op de liefde!”

Aarzelend nam de rest van de familie hun glas en hieven ze het op.

“Op de liefde,” herhaalden ze.

De rest van de avond zat ik met een grote grijns op mijn gezicht. Dit was helemaal gegaan zoals ik had gehoopt. Vanaf nu moest ik niet meer geheim doen en kon ik pronken met mijn zelfgemaakte, ideale man. Mijn man die de afwas deed en die me verwendde. Ik kon hem kneden en naar mijn hand zetten, perfect zoals ik het wilde. Het was een man waar vele vrouwen jaloers op gingen zijn, dat wist ik wel zeker.

En hij was van mij!

De planeet van de hemel

Door Trudy van Rooij

‘Ik heb de formulieren ingevuld,’ zegt Laura tegen mij. ‘Je hebt geluk dat ik veertien ben. Normaal worden mensen boven de vijftig geacht op de natuurlijke manier te gaan, maar minderjarigen mogen hun ouders meenemen. Als je hier je vingerafdruk zet kunnen we morgenochtend mee.’

Ik lach om haar idee. Als peuter was mijn meisje al zo’n snelle denker en had ze al zo’n interesse in techniek. Ik heb haar er altijd om bewonderd. Misschien, achteraf gezien, had ik dat beter kunnen afremmen, haar aardser moeten maken. Ik had haar, om te tijd te doden, destijds mee moeten nemen naar het bos, haar moeten knuffelen en met haar moeten schommelen. De golven moeten laten voelen van de zee. Maar in die tijd werkte de mensen nog thuis. Terwijl ik boven op zolder organen ontwierp zat zij aan haar bureautje naast me. Spelenderwijs leerde ik haar waar ik mee bezig was. Toen ze tien was ontwierp ze al een breinimplantaat om haar spastische vriendje te helpen. Ik vertelde het trots aan iedereen die het wilde horen.

Ze kijkt me nu kwaad aan, alsof ik de rem ben op haar ontwikkeling. ‘Ik wil met de raket mee naar de planeet!’ roept ze. ‘Naar de planeet van de hemel!’

Ze slingert me verwijten toe. In stilte wens ik wat ik al jaren wens: dat Stephen Hawking destijds gedaan had wat zijn vader wilde en met de zelfde vurigheid als waarmee hij het heelal had bestudeerd zich had toegelegd op parasieten. Dan had mijn man nog geleefd, mijn zoon.

Laura schreeuwt woorden waarmee ze me tot in mijn kern kwetst. Zoals ik dat ook bij mijn moeder deed toen ik een puber was. Ik houd me voor dat ze haar eigen persoonlijkheid wil ontwikkelen. Ik ben gewoon een makkelijk doelwit. Rustig blijven, heb ik gelezen, onderhandelen. Zo kan ik haar begeleiden op haar levenspad.

Zo kalm mogelijk zeg ik: ‘Natuurlijk wil ik ook bij papa zijn, en bij Harry.’ Ik moet haar nu niet aankijken, ze zou mijn tranen zien en dat mag nu niet. ‘Maar het voelt voor mij nu niet goed om de reis te maken,’ zeg ik. Ik moet tijd winnen. ‘Misschien kunnen we de volgende keer meegaan.’

‘De volgende keer is volgend jaar. Ik wil nu.’

Laura is de enige die ik nog heb. Ik wil bij haar zijn, voor altijd. Ze ruikt hetzelfde als mijn overleden zusje, ze heeft dezelfde handen als mijn moeder die ik mis.

‘Op de planeet van de hemel voel je geen honger en geen pijn,’ zegt Laura.

‘Ook niet die van een bevalling,’ werp ik tegen. ‘Of de spierpijn na een uurtje rennen.’ Ze draait met haar ogen alsof ik haar niet begrijp. Als puber zou ik dat ook gedaan hebben. Maar mijn lichaam leerde me wat ik nu weet.

‘Op de planeet van de hemel bestaat alleen je geest,’ zegt ze. ‘En daar moet ik het van hebben.’ Ze haat haar lichaam. Dat zal wel komen door de barbies waarmee ik haar vroeger liet spelen. Laura lijkt meer op mij. Net als ik heeft ze altijd warme handen, dikke dijen en ellebogen waarvan men nu zegt dat ze niet kloppen en hersteld moeten worden. Geen wonder dat ze haar lichaam wil kwijtraken. Geen wonder dat ze weg wil bij mij want ik confronteer haar met een lelijk toekomstbeeld. ‘Op de planeet van de hemel is iedereen gelukkig,’ zegt ze. ‘Daar is geen oordeel.’

‘Je hebt er geen lichaam,’ zeg ik. ‘Je kunt er de lente niet ruiken, de regen op je huid niet voelen, of de stilte voor een storm.’

Ze draait weer met haar ogen, zoals ik vroeger ook deed toen ik veertien was.

Al die lichamelijke sensaties waren de reden om niet ook te gaan, toen mijn man stierf, en later mijn zoon. Het strandzand tussen mijn tenen en een bord linzensoep met rozijnen hadden me hier gehouden, bij mijn lieve zachte Laura.

Ik zeg: ‘Op de planeet van de hemel is er geen verliefdheid.’ Dat had ik niet moeten zeggen. Ik zie het meteen aan haar neusje. Ze heeft liefdesverdriet, al twee weken. ‘Je bent zo mooi,’ zeg ik, om het goed te maken. Maar ze kijkt me woedend aan.

‘Ik lijk op een veenlijk,’ snauwt ze. Ze doelt op de opgegraven vrouw die in het prehistorisch museum te zien is, waar ik haar afgelopen zaterdag mee naartoe heb genomen. Hoe goed het ook bedoeld

was, ik wilde haar laten zien dat mensen er altijd uit hebben gezien zoals wij en dat ze geen cosmetische operatie nodig had, het bleek een kardinale fout. Hierdoor wilde ze weg van hier en ging ze op zoek via wegen die ik niet ken.

‘Mama,’ zegt ze, nu met een lievere stem. ‘Als je het nu niet doet, doe ik het vannacht wel, als je slaapt. Dan pak ik je vinger en druk ik hem op het scherm. Dan ben ik vertrokken tegen de tijd dat je wakker wordt.’

‘Je gaat toch niet alleen?’ vraag ik, geschrokken.

‘Ja,’ zegt ze en ze kijkt me niet aan. Ik ken haar. Ze zegt het stoerder dan dat ze het voelt. Maar als ze zoiets zegt, doet ze het.

Ik wil haar niet kwijtraken. Als ik haar kwijtraak ben ik de laatste. ‘Wat zal er hier achterblijven?’ vraag ik. ‘De mensen die de geest belangrijker vinden dan het lichaam zullen vertrekken. De lijfliken blijven achter. De vrouwen die nog zelfstandig kunnen baren, de boeren. Er zal weer genoeg te eten zijn.’

Ze draait weer met haar ogen, zegt: ‘Ik ga morgen, hoe dan ook.’

Ik lig wakker. Ik wil het merken als Laura mijn warme hand komt pakken, als ze mijn wijsvinger op het scherm drukt en ons daarmee zal scheiden.

Dan staat ze naast me. ‘Mama,’ fluistert ze. Ik doe alsof ik slaap. ‘Ik houd van je’ zegt ze, ‘Maar ik wil ook bij papa zijn, en bij Harry.’

Terwijl ze mijn vinger op het scherm drukt kijk ik voorzichtig op naar haar gezicht. Ik zie een traan, haar laatste. Ik wil haar zeggen hoe belangrijk haar lichaam is voor haar ontwikkeling. Dat het voor mijn gevoel niet goed is wanneer je naar de planeet van de hemel gaat zonder de pijn te voelen van het sterven. Maar het heeft geen zin dat haar te zeggen want ze zal me niet begrijpen.

Altijd had ik gehoopt dat zij ook een puberdochter zou krijgen zodat ze, net als ik, ook de lessen zou leren. Ik wilde haar begeleiden op haar levensreis, gewoon zoveel mogelijk bij haar zijn.

Ik doe iets waarmee ik mezelf verbaas. Ik ga zitten, zeg: ‘Ik wil met je mee.’ Ik hap naar adem, want ik weet dat er nu geen weg meer terug is.

Ze houdt me vast, en ik houd haar vast. ‘We laten de aarde voor de lichamelijken,’ zeg ik haar. ‘We volgen de weg van de geest.’ Ik sta op, voor de laatste keer, en ga met haar mee op reis. Ik weet wat ik achterlaat, en ik aai over mijn dochters zachte huid.

Pick-up

Door Iane Myre

Tandpasta hoorde niet spierwit te zijn, dacht Jora niet voor het eerst. Ze ontblootte haar tanden in een grijns die op zijn zachtst gezegd afschrikwekkend was en bewoog haar hoofd op het ritme van de muziek die uit de geluidsboxen van de badkamer kwam. Een ietwat crèmekleurige tint zou zoveel bemoedigender zijn. En publiciteit zou verboden moeten worden. Ze knikte wild naar haar spiegelbeeld. Toen ze voorbij de apotheek wandelde, had een hologram haar de weg versperd. Nu ja, ze had er natuurlijk voorbij – of doorheen – kunnen wandelen, maar het schitterende wit van de klapperende tanden had haar aandacht getrokken. Eerlijk gezegd was ze vooral blijven staan omdat ze zich rot geschrokken was van de basketbalgrote mond die pal voor haar gezicht verschenen was. Ze greep de flacon met glasreiniger en spoot wat op de spiegel, mikkend op de spetters tandpasta die daar terecht gekomen waren. Spoelen doe je met gefluorideerd water, had de mond haar verteld. Ze nam een slok van het water dat ze zich had laten aansmeren en terwijl ze met haar handdoek de spiegel boende, pompte ze het smakeloze goedje tussen, over en langs haar tanden.

Hacee, de huiscomputer, projecteerde het gelaat van haar moeder in de spiegel, naast Jora's eigen gezicht. 'Je hebt nog tien minuten, schat,' zei ze tegen Jora.

Voor het eerst viel het Jora op hoezeer ze op elkaar leken. Hetzelfde lichtbruine haar, de wipneus met de sproeten, de kaaklijn die iets te scherp was en dezelfde frons tussen hun wenkbrauwen. Tien jaar geleden, zelf was ze vijftien geweest, was haar moeder overleden. Na de crematie – en een emotioneel gesprek met haar vader – had ze Hacee gevraagd om alle communicatie met haar moeders gezicht en stem te doen. Toen ze achttien was geworden, had Hacee voorgesteld om haar moeders weergave ook te laten verouderen, maar daar had ze niets van willen weten. Ze wilde haar moeder niet tot leven wekken, ze wilde enkel de herinnering aan haar vrolijke, lieve mama levendig houden. Daarom sprak ze de computer nooit aan met 'mama'. Nooit. En daarom begon ze jaar na jaar meer op haar moeder te lijken.

Jora spuwde het water in de wastafel. 'Wat zal ik aandoen? Ik wil die job echt hebben, Hacee.'

'Iets vlot, maar toch gekleed.' Hacee wisselde haar moeder voor een foto van Jora in een sportieve broek met een crèmekleurige blouse en een roestbruin jasje. 'Dit heb je al 8 maanden en drie dagen niet meer aangehad. Niet twijfelen, je hebt nog acht minuten.'

Ze zuchtte. 'Laat maar komen.'

Exact op tijd schoof ze achter het stuur van haar Tesla Yx-plus. Routineus legde ze haar linkerhand op de scanner, wachtte tot die oplichtte en tokkelde dan met haar vingers de startcode.

'Goedemorgen, Jora.' De stem die uit de luidsprekers vloede was die van haar vader. Op de baan had ze hem graag bij zich. Zijn diepe, warme stem gaf haar rust. Een glimlach trok aan haar mondhoeken toen ze bedacht hoe vergenoegd hij gekeken had toen ze hem onlangs bij het ontbijt vertelde dat haar vriendinnen wegzwijmelden zodra hij begon te spreken. 'Vijf mensen hebben op jouw route ingetekend, dat geeft een maximale vertraging van elf minuten. Eerste pick-up is een buitenpassagier.' De auto was de garage al uitgereden. Hoewel Jora graag zelf reed, was manoeuvreren niet haar sterkste punt en ze liet dat gedeelte maar al te graag aan de wagen zelf over.

'Vijf maar.' Ze zuchtte. 'Eentje buiten?' vroeg ze stomverbaasd.

'Jazeker.'

'Het stortregent! Hoe gierig kan je zijn om bij dit weer een buitenzitje te boeken?'

'Student mondiaal recht uit Bangladesh. Omwille van de luchtverontreiniging hebben de inwoners daar sowieso al minder credits. Die van de student zijn bijna allemaal opgegaan aan de vliegtuigreis hierheen. Het zicht is minimaal, rij je zelf?'

'Nee.' Ze zag geen hand voor ogen en ze kende zichzelf goed genoeg om te weten hoe gefrustreerd ze zou zijn als de computer steeds bleef ingrijpen. Frustratie was een slechte voorbereiding op een sollicitatiegesprek en ze wilde deze job echt hebben.

De student mondiaal recht was een halve credit armer – hij had maar zes kilometer meegelift – en doorweekt weer zijn eigen weg gegaan. Natuurlijk was hij al doornat geweest voor Jora hem opgepikt had. Heel de halve minuut die hij had moeten wachten tot het buitenzitje uitgeschoven was, had ze zich schuldig gevoeld. Dat schuldgevoel was tijdens de rit alleen maar gegroeid. Dom natuurlijk, want zij had hem niet tot deze buitenrit gedwongen. Hem een droog plaatsje in de wagen aanbieden, was echter geen optie geweest, want de drie volgende mensen waren ingestapt nog voor ze de student afgezet had.

Tweeëntwintig kilometer later, op de pick-up & dropzone naast de autosnelweg, bleef de laatste van het trio maar naar de display met de berekening van het aantal credits staren. Verspil mijn tijd niet en scan die verdorde identiteitspas, dacht ze geërgerd. 'Is er iets niet in orde?' vroeg ze echter vriendelijk. Soms verschilde het aantal credits met wat bij de boeking vooropgesteld was. Elke onverwachte gebeurtenis kon het energieverbruik en de reistijd beïnvloeden, waardoor ook de te betalen credits afweken. Betalen moesten de meelifters sowieso, maar als hij de transactie niet bevestigde en een klacht neerlegde, moest zij eerst de afwijking verklaren en daarna – als die verklaring onvoldoende bleek – de boordcomputer opnieuw laten nakijken. En tot alles conform verklaard was, mocht ze geen betalende passagiers meenemen. Ze zuchtte. Zonder de credits van de pick-ups zou ze de wagen aan de kant moeten laten staan.

De schriële jongeman met het rode krulhaar bleef zwijgen. 'Je mist je aansluiting als je nog lang treuzelt,' probeerde ze.

'Euh, wil je met me uit?' vroeg hij eindelijk stotterend.

God, nee, dacht ze in paniek. Niet weer. Ze had één regel: zich nooit inlaten met de meelifters. Achter haar parkeerde een blauwe Mercedes. Een breedgeschouderde kerel stapte uit en kwam haastig op haar afgestapt.

'De volgende pick-up is er,' verkondigde haar vaders stem. De display toonde de profielfoto van haar volgende passagier. Donkerbruin haar, staalgrijze ogen, een brede, spierwitte lach.

Oh, voor deze wilde ze wel een uitzondering maken.

'Is er een probleem?' vroeg de man met de grijze ogen aan haar treuzelende passagier.

Die schrok zichtbaar op. 'Euh, nee hoor.' Snel haalde hij zijn identiteitspas langs de scanner en stapte uit.

'Mooi zo. Rijden dan maar,' zei Grijze Ogen.

Ze schonk hem een brede lach. 'Hoi, ik ben Jora.'

'Ik ben een vrachtje, geen date,' antwoordde hij kort.

Zucht.

Over STT

De Stichting Toekomstbeeld der Techniek (STT) is een onafhankelijke non-profit kennisinstelling. Het bestuur bestaat uit ruim 60 leden uit de top van de Nederlandse overheid, het bedrijfsleven, de onderzoekswereld en de maatschappelijke organisaties.

Al 48 jaar is de kernactiviteit van STT het organiseren van brede, langetermijn toekomstverkenningen en horizonsscans op het snijvlak van technologie en samenleving. Hiervoor biedt de stichting een vrije ruimte waar grote aantallen enthousiaste belanghebbenden elkaar ontmoeten en op creatieve wijze toekomstbeelden en inspirerende visies op de toekomst van techniek en maatschappij kunnen ontwikkelen.

De verkenningen kunnen bijdragen aan visievorming, agenda's voor de toekomst, maar ze leiden ook tot bijvoorbeeld onderzoeksprogramma's, netwerken, instituten en projecten, waarvoor de basis al tijdens de verkenningen wordt gelegd.

De STT Academy ontplooit daarnaast diverse andere activiteiten, zoals het co-financieren van bijzondere leerstoelen, methodiekontwikkeling, de organisatie van masterclasses, en het beheer van het Netwerk Toekomstverkenningen – een platform voor kennisuitwisseling – en Young STT.

Informatie over STT, haar activiteiten en haar producten is te vinden op de website www.stt.nl.